

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-09-09
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 108-15

SÖKANDE

Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening, 717901-1403
c/o Per-Olof Sturesson
Andreabacken 6
442 95 Håлта

Ombud: Advokat Ted Wennerqvist
Advokatfirman Stangdell & Wennerqvist AB
Norra Hamngatan 18
411 06 Göteborg

SAKEN

Ansökan om tillstånd till upprustning och förtätning av småbåtshamn i Lökebergs kile genom förlängning av befintlig vågbrytare, muddring m.m, Kungälv kommun

Avrinningsområde: 108/109

N: 6422589 E: 308445

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen lämnar Lökebergs Småbåtshamns Samfällighetsförening tillstånd enligt miljöbalken att inom fastigheten Kungälv Lökeberg S21, i huvudsaklig överensstämmelse med domsbilaga 1 (muddring), domsbilaga 2 (ny hamnutformning) och domsbilaga 3 (bryggor som ska tas bort m.m.), utföra följande arbeten.

a) Fördjupa delar av befintlig hamn till ett bottendjup av 1,5 m under medelvattenytan genom muddring,

b) anlägga ny vågbrytare med en öppning vid botten på minst 3 m mellan befintlig och ny vågbrytare,

c) anlägga ny brygga utmed vågbrytare,

Dok.Id 322630

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00

- d) ta bort nuvarande stolpbryggor benämnda 3, 4, 5 och 7,
- e) anlägga två nya flytbryggor,
- f) flytta befintlig sjösättningsramp,
- g) ta bort befintlig udde vid nuvarande stolpbrygga 3 och 4,
- h) ta bort del av den befintliga stenbarriären öster om hamnen till en längd av ca 10 m närmast land, samt
- f) utföra erforderliga anläggningsarbeten i berört mark- och vattenområde.

2. För vattenverksamheten ska följande villkor gälla:

Verksamheten ska bedrivas och anläggningarna utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden redovisat i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet. Mindre ändringar av verksamheten får vidtas efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

Flytbryggor får inte anläggas innan muddring enligt tillståndet utförts.

Muddring och andra grumlande arbeten i vatten får endast utföras under perioden den 1 oktober – den 31 mars.

Skärmlänsar och saneringsutrustning ska finnas lättillgängligt på arbetsplatsen och vid behov användas för att begränsa spridning av hydraulolja, bränsle eller motsvarande vid eventuellt läckage.

Kontrollprogram ska upprättas i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan vattenarbetena påbörjas.

3. Mark- och miljödomstolen meddelar med stöd av 15 kap. 31 och 33 §§ miljöbalken Lökebergs Småbåtshamns Samfällighetsförening dispens att dumpa ca. 5 000 m³ muddermassor på befintlig muddertippningsplats benämnd ”Stora djuphålan” vid Holmen Grå i enlighet med karta domsbilaga 4. Dispensen gäller i 5 år från att den vunnit laga kraft.
4. För muddertippningen ska följande villkor gälla:
 - Dumpning får endast ske under perioden den 1 oktober – den 31 mars.
 - Endast muddermassor från föreningens hamn få dumpas på tippningsplatsen.
 - Massorna ska transporteras till dumpningsplatsen i täta bottentömmande pråmar. GPS-utrustning ska brukas för att säkerställa att dumpning sker på rätt plats.
 - Länsstyrelsen och Kustbevakningen (Regionledning Sydväst) ska informeras om när dumpningsarbetet inleds respektive avslutas.
 - Tippjournal med uppgifter om datum för dumpning, koordinater för dumpning, vindförhållanden, volym dumpade massor (fast volym) ska upprättas och skickas till länsstyrelsen så snart arbetena är färdigställda.
 - Kemikalier och oljor som används under arbetet ska lagras och hanteras på ett sådant sätt att spill och läckage undviks. Eventuellt spill ska omgående samlas upp och tas om hand.
5. Lökebergs Småbåtshamns Samfällighetsförening ska erlægga en fiskeavgift enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet på 50 000 kr såsom engångsavgift. Avgiften ska användas för fiskevårdande åtgärder i första hand i Lökebergs kile och i andra hand angränsande vattenområden eller vattendrag.

6. Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.
 7. De tillståndsgivna arbetena ska vara utförda inom 10 år från dagen för denna dom.
 8. Tiden för att framställa anspråk på oförutsedd skada bestäms till 5 år efter arbetstidens utgång.
 9. Yrkandet om verkställighetstillstånd lämnas utan bifall.
 10. Prövningsavgiften, som är betald, fastställs till 30 000 kr.
 11. Lökebergs Småbåtshamns Samfällighetsförening ska utge ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Västra Götalands län med 24 000 kr jämte ränta enligt lag.
-

ANSÖKAN

Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening har ansökt om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att rusta upp och förtäta befintlig småbåtshamn inom fastigheten Kungälv Lökeberg S21 och därvid yrkat tillstånd till att

- dels muddra ett ca 8 000 m² stort område till ett vattendjup av 1,5 m under medelvattenytan (-1,5 m i RH2000),
- dels förlänga befintlig vågbrytare med upp till 45 m, med tillhörande anläggningar,
- dels bygga om brygga (benämnd nr. 1) vid befintlig vågbrytare,
- dels ta bort fyra befintliga stolpbryggor (benämnda nr. 3 - 5 och 7),
- dels anlägga två flytbryggor med tillhörande anläggningar,
- dels flytta befintlig sjösättningsramp för mindre båtar till läget för de nya flytbryggorna,
- dels utföra förlängning av befintlig vågbrytare med en öppning mot befintlig vågbrytare,
- dels utriva befintlig konstjord udde/näs vid stolpbrygga 4 - 5,
- dels utriva del av den befintliga stenbarriären öster om hamnen till en längd av ca 10 m närmast land, och
- dels utföra erforderliga anläggningsarbeten i berört mark- och vattenområde.

Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening har vidare ansökt om dispens från förbudet mot dumpning i havet för tippning av de inom hamnen uppkomna muddermassorna inom något av de alternativa djupområdena vid Holmen Grå inom allmänt vatten respektive fastigheten Tjörn Klädesholmen 1:1.

Slutligen har Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening yrkat en arbetstid av tio år, tid för oförutsedd skada på fem år, samt verkställighetsförordnande.

Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening har redovisat sin ansökan i huvudsak enligt följande, så som den slutligen utformats efter ingivna kompletteringar m.m.

Orientering

Lökebergs Kile är en grund vik som ligger i kustområdet innanför Marstrand och skärgården runt Marstrand. I sin förlängning kantas kilen på norra sidan av Brattön, Älgön och på södra sidan Tjuvkil, Nordön och Instön. Bottendjupet mitt i Kilen i höjd med den småbåtshamn för vilken tillstånd nu söks är ca 2-2,5 meter. Det grunda området fortsätter utanför från hamnen i Kilen. Ut till 6-metersdjupkurvan är det ca 2 km.

Småbåtshamnen i Lökebergs Kile började byggas ut under 1930-talet i samband med att angränsande markområde började bebyggas av fritidshus. Hamnen utvidgades och försågs med en kortare vågbrytare samt stolpbryggor och akterförtöjning med stolpar. Hamnen är enligt gällande lagligförklaring avsedd för 110 båtplatser, men idag kan endast ca 70 - 80 platser utnyttjas till följd av att uppgrundning och att tidigare tillståndsgiven muddring inte utförts, har resulterat i för litet vattendjup. Isskruvning under vintern medför ett mycket stort underhålls-behov årligen av stolpbryggorna, vilket ger en ohållbar underhållssituation. Därtill saknar småbåtshamnen ett tillräckligt vågskydd.

Avsikten är därför att rusta upp hamnen genom att komprimera hamnen så mycket som möjligt i skydd av en förlängd vågbrytare av högre höjd och muddra inre delen av hamnen för att maximera möjligheten till vågskydd, samtidigt som ca 1/3 av befintlig hamn kan lämnas fri från påverkan av hamnverksamheten.

System i höjd och plan

I ansökan angivna höjdsiffror hänför sig till rikets höjdsystem RH 2000 om inte annat anges. Systemangivelser i plan hänför sig till SWEREF 991200.

Tidigare tillstånd

Vattendomstolen vid Vänersborgs tingsrätt lagligförklarade den då befintliga hamnen i en dom, mål VA 28/89, samt gav tillstånd till muddring och anläggande av nya pålbryggor.

Domen vann laga kraft den 23 maj 1990, som redovisar den hamnutformning som ansökan slutligen avsåg. Muddring utfördes dock inte. (Se bilaga 2 A Vattendom och 2 B). Hamnen har därför idag i princip samma utseende som den år 1990 lagligförklarade hamnen.

Hamnen beviljades bygglov den 17 november 1988 för 110 båtplatser.

Rådighet

Den befintliga hamnen är anlagd inom ett vattenområde som tillhör samfälligheten Kungälv Lökeberg S21. Sökanden disponerar hamnområdet genom en överenskommelse med markägarna i Lökebergs Samfällighet, som består av alla näringsfastigheter i Lökeberg och är delägare i samfälligheten Kungälv Lökeberg S21. Överlåtelsen till sökanden skedde när GA 8 bildades. Rådighet över det i väster utvidgade vattenområdet som erfordras för förlängningen av vågbrytaren har erhållits genom en kompletterande överenskommelse med LS. Avtal och tillhörande karta redovisas i bilaga 4 till ansökan.

Det område som nu erfordras för den utvidgade vågbrytaren ligger utanför det område som förrättningsbeslutet GA 8 omfattar, vilket medför att det kan komma att krävas en kompletterande förrättning.

Sakägare

Fastigheter som sökanden bedömer som sakägare framgår av bilaga 7 till ansökan. Sakägarkretsen avser fastigheter och samfälligheter som gränsar till det berörda vattenområdet i Lökebergs Kile. Därtill har vägsamfälligheten medtagits, även om transporter under byggnadstiden till nästan uteslutande del kommer att ske vattenvägen och att nya båtplatser förbehålls boende i området.

Spridningen av muddar utanför muddertippningsplatsen blir så liten att endast en fastighet, Klädesholmen 1:1, kommer att beröras av märkbar mängd sedimenterade partiklar i direkt anslutning till tippningsområdet.

Planförhållanden och strandskydd

Detaljplanen för Lökeberg fastställdes 1940. På platsen där bryggan finns inritad i plankartan, har det förekommit kommersiell hamnverksamhet med utskeppning av fiske- och jordbruksprodukter sedan mycket lång tid tillbaka. Det äldsta styrkta årtalet från hamnen är ett bomärke daterat 1785. På 1930-talet började nöjesbåtar förtöjas i hamnen varvid hamnen gradvis började ändra karaktär och bli mer inriktad mot fritidsbåtar.

Bland ortsbefolkningen är det allmänt känt att det aktuella området vilar på mäktiga lerlager och kräver omfattande pålning för att kunna bebyggas. Såväl den gamla legaliserade som den nya hamnen sträcker sig till del in i detaljplanerat område i strandbrinken. Den förtätning som avses utföras och som länsstyrelsen förordat, halverar dock utsträckningen in i detaljplanerat område.

Kungälv kommun beviljade bygglov 1988 och ca två år senare beviljades vattendom för den nuvarande hamnen.

Av den kommunala översiktsplanen Översiktsplan 2010 framgår att efterfrågan på båtplatser inom kommunen är mycket stor och att mindre anläggningar i kommunen har en viktig roll då nya båtplatser ska tillskapas.

Sökanden gör slutligen gällande att de tillståndssökta vattenarbetena och därav följande verksamhet inte strider mot gällande detaljplan eller mot detaljplanens syfte.

Motiven för varför den ansökta hamnen inte strider mot strandskyddsbestämmelsernas syften och skälen för dispens i tillämpliga delar är följande.

- Större delen av den aktuella hamnen ligger inom planområde där strandskyddet är utsläckt till följd av en detaljplan som antagits före utgången av juni 1975, lag om införande av miljöbalken. Strandskyddsdispens erfordras därför inte för anläggningar inom dessa områden (se figur 9 i miljökonsekvensbeskrivningen).
- Den helt dominerande delen av den resterande yta som omfattas av strandskydd och som avses användas för hamn är redan idag ianspråktagen för den befintliga hamnen och är därtill lagligförklarad i en vattendom. Området har således redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. I den befintliga hamnen är vissa pålbryggor farliga att vistas på och är varningsskyltade då det finns risk för personskador. En etablering av upprustad hamn med flytbryggor gör området allemansrättsligt mer tillgängligt, inte minst för personer med rörelsehinder. Hamnen kommer inte att stängas med grindar. Genom det fria tillträdet på stabila bryggor och vågbrytare gynnas fritidsfisket, som är mycket livligt i Lökebergs Kile.
- Den förlängda vågbrytaren ligger utanför tidigare ianspråktaget område. Vågbrytaren är en nödvändig förutsättning för att småbåtshamnen ska ha ett rimligt vågskydd. Om strandskyddsdispens inte skulle medges medför detta att framtida risker för skador på båtar, på det sätt som redan skett. Stor risk att det till följd av upprepade skador av höga vågor i hamnen inte går att försäkra båtarna längre. Området behövs därmed för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet kan inte tillgodoses utanför området.

- Enstaka båtplatser ligger utanför tidigare ianspråktaget område. Även detta område behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet kan inte tillgodoses utanför området. Utformningen av hamnen är en optimering inom det komprimerade område som skyddas av den föreslagna vågbrytaren och sträcker sig inte längre ut från stranden än den redan befintliga brygga 2, som avses behållas i sin nuvarande form så länge. Den direkta anslutningen till befintlig hamn, den ökade tillgängligheten för allmänheten och det stora behovet av båtplatser i Kungälv kommun utgör sammantaget skäl för strandskyddsdispens.

Teknisk beskrivning av företaget

De ansökta åtgärderna vad avser småbåtshamnen framgår av teknisk beskrivning, bilaga 9 till ansökan med tillhörande ritningar samt kompletteringar avseende hamnens slutliga utformning i teknisk beskrivning bilaga 2 till aktbilaga 37.

Förhållandena kring muddertippningen framgår av teknisk beskrivning, bilaga 9 till ansökan och aktbilaga 37 samt kompletteringar i aktbilaga 12 och 19.

Muddring

Muddring utförs som en första åtgärd, eftersom hamnen idag är oanvändbar för ca 30 medlemmar, vilka idag får betala avgifter för en båtplats som inte kan användas. Av vågstudier framgår att småbåtshamnen bör göras så kompakt som möjligt och placeras så nära strandlinjen som de geotekniska förutsättningarna medger. Av dessa framgår att muddringen mot land ska utföras med en släntlutning 1:3 samt ett avstånd från släntfot i vattnet till släntkrön på land på 17 m.

De båtar som nyttjar hamnen utgörs uteslutande av motorbåtar. Vattendjupen inom Lökebergs kile gör att en hamn för andra segelbåtar än dagseglare rimligen inte är aktuell. Båtstorleken ökar och därmed djupgåendet. En marginal bör därför finnas mot både lågt vattenstånd i havet och en viss framtida sedimentation inom hamnområdet. För att begränsa omfattningen på muddringen har valet av muddringsdjup begränsats något jämfört med normala rekommendationer för småbåtshamnar. Det

sålunda valda vattendjupet är 1,5 m mätt relativt 0 i RH 2000-systemet. Omfattningen på det område som ska muddras uppgår till ca 8 000 m².

Småbåtshamnen

För att erhålla ett för framtiden rimligt gott vågskydd för hamnen istället för det idag bristfälliga skyddet behöver befintliga vågbrytaren kompletteras genom en förlängning med en samtidigt något högre vågbrytare än den befintliga.

I ett första skede kommer följande åtgärder att utföras.

Nuvarande brygga betecknad nr. 6, en ca 80 m lång pålbrygga, behålls för småbåtar för samfällighetsmedlemmar som inte anser sig vilja ha förbättrade båtplatser och som är beredda att acceptera svåra vågförhållanden.

En brygga anläggs på insidan av befintlig vågbrytare. Enkel stolpbrygga byggs på insidan (som är den mest våg- och isskyddade delen båthamnen) av vågbrytaren med en pålråd utåt och inre delen vilande med hjälp av balkar direkt på vågbrytaren.

Nuvarande brygga betecknad nr. 2, en ca 86 m lång pålbrygga, behålls i nuvarande utsträckning, varigenom de yttre båtplatserna även fortsättningsvis i stort saknar vågskydd innan förlängningen av vågbrytaren kommer till stånd. När denna tjänat ut kan den ersättas med en flytbrygga.

Bryggorna betecknade nr. 3 och 4 byggs ut med flytbryggor, endast till den del som krävs för att alla samfällighetsägare ska få en bryggplats. Bryggorna blir ca 73 resp. 53 m långa. De yttre delarna av dessa bryggor får dock ett något otillfredsställande vågskydd.

Efter att denna utbyggnad utförts kommer det att bli ett tidsuppehåll där eventuell ny förrättning genomförs och därefter utbyggnad av vågbrytaren.

Vågbrytare

Av utredningen av dimensionerande vågor framgår att vågskyddet kommer att utföras som en fast vågbrytare. Befintlig betongbrygga är låg, ungefär 1 m inne vid landfästet, men bara ca 0,65 m längst ut. Genom att den ligger i mer eller mindre våglä från den farligaste vågriktningen kan den behållas. Vågskyddet längs denna kan däremot lämpligen förstärkas genom att lägga sten på utsidan upp till en höjd av lite över 1 m (den sätter sig en del). Den kan sedan underhållas med lite ytterligare sten efter behov.

För att undvika en kostsam pålning har olika alternativ utretts. Slutligt förslag innebär att utrangerade betongbryggor/kassuner används. De tillgängliga kassunerna, fem som hittills har köpts in, är 22,5 m långa, 3 m breda och 1,2 m höga. Luftfyllda har de ett djupgående på 0,7 m. Avsikten är att dessa kopplas ihop i ett paket med två bryggor i såväl bredd som på höjd. Genom befintliga genomföringar för kättingar kan bryggorna förankras inbördes i höjddled. Därtill bör de dras ihop i sidled genom bultförband.

Vattendjupet där vågbrytaren byggs är ca 2,0 m. Som lastfördelning under den blivande vågbrytarkroppen läggs ett ca 0,5 m tjockt sandlager. Kassunerna har en höjd av 1,2 m, vilket ger en krön höjd på +0,9 m. För att öka på vågskyddet förses framkanten på den övre kassunen ut mot havet med en parapet med en höjd av ca 0,6 m. Detta ger en vågbrytarkonstruktion med en krönnivå av +1,5 m. Parapeten utformas som ett sluttande plan som gör att det vatten som sköljs upp till parapetens nivå strömmar vidare upp över parapeten och rinner av vågbrytaren på insidan av densamma. Utformningen har valts för att det inte ska bli en kraftig horisontell stötkraft på de sammanbyggda kassunelementen, vilket kan åstadkomma förskjutningar av desamma.

Med kassunerna på plats läggs osorterad sprängsten eller motsvarande närmast kassunerna och med en sådan uppfyllnad att det finns plats för två lager av skyddande storstenar på både in- och utsidan.

Längden på kassunerna, huvudalternativet till utförande, ger för två längder en totallängd på 45 m, vilket är en gynnsamt lång vågbrytare som ger önskat vågskydd i hamnen. En pålad vågbrytare av sprängsten kan eventuellt komma att av kostnadsskäl byggas ca 10 m eller max 15 m kortare.

De geotekniska förutsättningarna för en sprängstenvågbrytare har utretts. Om pålning ska undvikas krävs en vågbrytare med mycket stor bredd med stödfyllning bredvid den egentliga vågbrytaren, vilket skulle inkräkta på utnyttjbart utrymme för hamnen. En sprängstenvågbrytare utgör ett av alternativen till ett förstärkt vågskydd. Ju högre krönhöjd på vågbrytaren, desto större mängd med pålar erfordras. Den fria öppningen vid botten mellan de båda vågbrytardelarna förutsätts bli ca 3 m. Den sydvästra delen av sprängstenvågbrytarens slänt kan eventuellt behöva sträckas ut något för ökat vågskydd, men utan att minska den fria genomströmningsarean mellan ny och gammal vågbrytare. De båda vågbrytardelarna binds därför samman med en spång som gör det möjligt för nöjesfiskare, båtresenärer till Lökebergs pensionat m.m. att gå ut till spetsen av vågbrytaren.

För en pålad vågbrytare utförs först pålning och därefter utläggning av geotextil och sand, som i detta fall ger lastöverföringen från sprängstenen till pålskallarna. Krönbredden begränsas till ca 2 m. Slänterna utformas liksom för kassunvågbrytaren med släntlutningar 1:2,5 m ut mot havet och 1:1,5 in mot hamnen. Uppbyggnaden av sprängstenskroppen med ett 2 stenar tjockt skyddslager av storsten utförs likartat med kassunvågbrytaren.

Övriga anläggningsåtgärder

Idag finns en träbrygga längst ute på spetsen av den befintliga vågbrytaren. Denna används för att ta iland passagerare från en utflyktsbåt med gäster till Lökebergs pensionat. Bryggan rivs när den nya vågbrytaren ansluts till befintlig vågbrytare. För huvudalternativet med en vågbrytare uppbyggd av kassuner kan denna användas som gångväg/transportväg. Bryggan byggs då på insidan av vågbrytaren, men utanför spetsen på brygga 2. För alternativet med en pålad sprängstens-

vågbrytare kan denna inte användas för persontransport. Den nya bryggan för utflyktsbåten får då istället anläggas vid spetsen av den kvarvarande vågbrytare.

Genom förlängningen av vågbrytaren från ca 50 m till närmare 100 m från stranden ökar avskärmningen av hamnområdet från de cirkulationsströmmar som till stor del styr vattenomsättningen i Lökebergs Kile. För att ytterligare reducera miljöpåverkan från den upprustade hamnen och förbättra genomströmningen av vattenområdet såväl inom hamnen som längs stranden längre in i kilen görs en öppning mellan befintlig och ny vågbrytare, borttagning av en utstickande udde i hamnens inre del, samt upptagning av en 10 m bred öppning i en stenpir som går långt ut i vattnet och därtill har en strandparallell stenvall som fungerar som fångstarm för tång och annat kringflytande biologiskt material i området innanför småbåtshamnen.

Muddertippning

Dumpning i havet av muddermassor från Lökebergs småbåtshamn kan ske inom två platser i ett djupområde benämnt Holmen Grå. Det större djupområde, inom Holmen Grå, som tidigare använts för muddertippning ligger inom fastigheten Pater Nosterskären 1:1, som ägs av Statens Fastighetsverk. Det mindre djupområdet, inom Holmen Grå, ligger inom allmänt vatten, och vars frågor hanteras av Kammarkollegiet.

Genomförd undersökning visar att vid Holmen Grå råder ackumulationsförhållanden från ca 27 m vattendjup inom området. Teoretisk tillgänglig utfyllnadsvolym från befintlig bottennivå upp till 28 m vattendjup uppgår till i storleksordningen 400 000 m³ i den större djuphålan. Denna volym förutsätter dock att såväl djuphålan som den nordvästra delen av den genomlöpande djuprännan fylls ut i sin helhet. Det finns därtill även goda förutsättningar att utöka tippningsområdet åt sydost där det mindre väl avgränsade djupområdet finns tillgängligt. De stora fördelarna med tippningsplatsen Holmen Grå är att den ligger tämligen skyddat och långt ifrån känsliga grundområden samtidigt som den har en stor potential volymsmässigt.

Den större djuphålan genomlöps av en ränna som är belägen i nordvästlig - sydostlig riktning. Bottendjupet i ränna uppgår till ca 39-40 m medan vattendjupet i den centrala delen av djuphålan uppgår till drygt 49 m. Arean på den plana botten i djuphålan med gräns på 49 m djup uppgår till ca 2 200 m². Djuprännan avgränsas i nordväst av en tröskel på ca 28 m vattendjup.

Det större tippningsområdet avgränsas i den sydöstra delen av en tämligen kuperad bergsrygg som är belägen i sydvästlig - nordostlig riktning mellan ön Holmen Grå och nordvästra delen av Tjörnekalv. Tröskeln ligger på ca 37 m vattendjup. Sydost om tröskeln finns det mindre djupområdet innan uppgrundning av botten sker till ca 27 m vattendjup.

Övergången från ackumulationsbotten till transportbotten sker på ca 27 m vattendjup, dvs. ovan denna nivå kan tidvis strömsättning ovan botten förväntas och därmed även bottenerosion.

Tillgänglig utfyllnadsvolym har beräknats utifrån ett par olika uppfyllnadsscenarier. Om enbart den större djuphålan nyttjas och uppfyllnad sker till 40 m vattendjup, dvs. motsvarade rännans bottennivå, uppgår den tillgängliga utfyllnadsvolymer till ca 62 500 m³.

Sökandens planerade muddertippning motsvarande ca 5 000 m³ kommer att innebära att botten i den centrala delen av den större djuphålan teoretiskt höjs med i storleksordningen 2 m, dvs. en uppgrundning av botten från ca 49 m vattendjup till ca 47 m vattendjup. Emellertid karakteriseras djuphålan av en ackumulationsbotten med mycket löst avlagrade sediment, vilket innebär sediment med mycket högt vatteninnehåll (>75 %). Detta innebär att när befintliga sediment övertäcks med muddar sker en omfattande komprimering och utpressning av porvatten i befintliga sediment, vilket i praktiken kommer att ge en betydligt mindre upphöjning av bottennivån än teoretiskt antagen.

Att det mindre området utgörs av ackumulationsbotten och att de hydrologiska och ekologiska förutsättningarna för en deponering av muddar är lika goda som för det ursprungligen ansökta området framgår av inlämnade utredningar. Denna djuphåla rymmer ca 33 000 m³ upp till tröskelnivån 37 m djup, dvs. avsevärt mycket mer än de ca 5 000 m³ muddar som ansökan avser.

Sökanden har varit i kontakt med Statens Fastighetsverk, såsom registrerad ägare av Pater Nosterskären 1:1. Oaktat att det skett tippning inom området tidigare och att det även i detta fall är fråga om rena massor så känner Fastighetsverket stor osäkerhet beträffande sitt ansvar som fastighetsägare och anger att de i värsta fall skulle kunna bli ansvariga för att massorna behöver tas bort någon gång i framtiden, att de måste göra betydande egna undersökningar av muddret och av att det läggs på rätt ställe och att Fastighetsverket i framtiden skulle kunna bli ansvariga i att delta i en av länsstyrelsen ledd utredning om lämpliga dumpningsplatser längs Västkusten. Sammantaget innebär detta att Fastighetsverket anser sig behöva ta ut en stor tippningsavgift, i ett, så här långt, framtaget förslag motsvarande 60 kr/m³.

Kammarkollegiet tar inga tippningsavgifter vid dumpning på allmänt vatten. Såvitt känt har staten eller kommun heller aldrig tidigare framställt krav på ersättning för tippning av muddermassor och inte heller på de grunder som Fastighetsverket anför.

Med de ägoförhållanden som gäller är det för framtiden lämpligt att denna mindre djuphåla reserveras för privata aktörer som småbåtsföreningar, medan kommuner och statliga myndigheter har möjlighet att, med tvångsrätt, få disponera den större djuphålan för muddertippning.

Sökanden kommer att fortsätta förhandlingarna med Fastighetsverket, men yrkar även om rätt att få dumpa det muddar som uppkommer vid muddringen i Lökebergs hamn inom den mindre djuphålan inom allmänt vatten. Kammarkollegiet är tillfrågat och finner egentligen inte behov av att lämna ett medgivande om dumpning inom detta område, eftersom kvittblivning av massor inte kräver rådighet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvenserna av de tillståndssökta vattenarbetena redovisas i bilaga 10 till ansökan.

De miljöeffekter som den planerade vattenverksamheten kan förväntas medföra uppkommer huvudsakligen under arbetsskedet i samband med muddrings- och tippningsarbetena. Miljöpåverkan sker i form av att växt- och bottenfauna avlägsnas/övertäcks inom muddrings- och tippningsområdet. Dessutom sker en temporärt ökad grumling och därmed också risk för partikelspridning inom närområdena till respektive arbetsområde. Genom vidtagande av lämpliga skyddsåtgärder kommer dock den temporära störning på såväl fågelliv som den marina floran och faunan att kunna högst begränsas.

Småbåtshamnen

Muddringsdjupet i hamnen är inte större än att botten även framgent kommer att vara en grundområdesbotten. Muddringen innebär visserligen ett direkt borttagande av växter och bottenlevande organismer. Avståndet till orörda bottnar är dock kort, varför återkolonisation av såväl infauna som epifauna från bottnar med motsvarande djup kommer att ske inom kort efter utförd muddring. Ålgräs saknas idag inom området och om en återetablering skulle ske i angränsande område så torde det nya bottendjupet på 1,5 m vara gynnsammare än åtminstone de delar av botten där det idag är ända ner till 0,5 m djup, där isrörelser kan skada botten och därmed ålgräset.

Förlängningen av dagens vågbrytare innebär en viss försämring av vattenomsättningen inom småbåtshamnen genom att den yttre delen vågbrytaren förhindrar direkt genomströmning av ett område närmast vågbrytaren som idag har genomströmning. För att kompensera för en del av denna försämring inom hamnen byggs den nya vågbrytaren på ett sådant sätt att det kan ske genomströmning mellan gammal och ny vågbrytare. Som en kompensation för lokalt något försämrade vattenomsättning förbättras denna istället längre in mot kilens innersta del, dels genom borttagning av ett utstickande näs inom hamnen och dels genom upptagande

av en 10 m stor öppning i den stenvall som sticker ut ca 50 m ut från stranden längre in i kilen. Den befintliga stenvallen tillsammans med en strandparallell stenvall fungerar som en fångstarm för tång och annat kringflytande biologiskt material i området innanför småbåtshamnen.

Önskvärt hade varit att alla dessa stenvallar innanför hamnen hade tagits bort, men sökanden saknar rådighet att uppta mer än en 10 m bred öppning i stenvallen. Med denna bredd på öppningen, tillsammans med borttagningen av det utstickande näset inne i hamnen och öppningen mellan vågbrytardelarna, öppnas dock upp för en genomströmning av vatten längs stranden, vilket idag är förhindrat. Detta bör medföra att risken för framtida ansamling av tång m.m. reduceras avsevärt. Dock vore det önskvärt att det biologiska material som nu är ansamlat på bottarna i det aktuella området rensades bort i samband med att området öppnades upp för genomströmning.

Vattenomsättningen förbättras inom det område som idag har mycket dålig vattenomsättning innanför hamnen och den ansamling av tång m.m. som idag sker i området kommer i framtiden att minska högst väsentligt. Nedbrytningen av den stora mängden biologiskt material ger idag stor risk för uppkomst av syrefria förhållanden, medan det för framtiden finns goda förutsättningar att områden som berörs av syrefria bottnar minskar väsentligt till följd av den förbättrade vatten-genomströmningen. Någon risk för ökad övergödning i kilens inre del till följd av det ansökta företaget föreligger knappast heller. Förlängningen av vågbrytarpiren innebär bara att den fria bredden i kilens yttre del minskar till ungefär samma bredd som längre in i kilen. Storleken på den vinddrivna cirkulationen i den inre, grunda delen blir härigenom inte mindre än idag. Därtill förändras inte den omsättning som erhålls genom vattenståndsvariationer orsakade av tidvatten, hög- och lågtryck samt vind.

De vågor som kommer in i hamnen måste runda yttre spetsen på vågbrytaren. Från vågbrytarspetsen sprids vågorna därefter radiellt in i hamnen, samtidigt som våghöjden minskar kraftigt ju större infallsvinkeln är. Vågorna kommer således att

falla in snett mot flytbryggorna. Dessa har ett djupgående på ca 0,4 m, vilket är ungefär samma djup som för de flesta båtar som ligger förtöjda vid bryggorna.

Under den dominerande delen av växtsäsongen och under hela tiden då ljus och temperatur är som gynnsammast för biologisk produktion ligger det båtar vid bryggorna. De båtar som finns i hamnen är till största delen båtar som används för dagsutflykter eller utflykter under ett fåtal dagar. Det innebär att det praktiskt taget alltid finns ett stort antal båtar i hamnen, därtill ju sämre väder (kraftigare vågor), desto fler båtar som ligger kvar i hamnen. Båtarna träffas av låga, snett infallande vågor som delvis lyfter och sänker båtarna och delvis reflekterar och bryter dem om det är korta vågor. Båtarna har en bredd som är i storleksordning samma som flytbryggorna, varför effekten på båtarna blir ungefär densamma som på flytbryggorna. Långa vågor från kraftigare havsvågor lyfter bara båtarna och även flytbryggorna på ett likartat sätt. Totala längden på båtarna som ligger i hamn under perioder med vågor av någon betydelse är mångdubbelt större än längden på flytbryggorna. Därtill är båtarna till helt övervägande del lättare i vattnet än flytbryggorna. Det medför att den pumpeffekt som åstadkoms av båtarna är större än från flytbryggorna. På samma sätt ger båtarna i sig en mycket större sammanlagd beskuggningseffekt än vad flytbryggorna ger.

Genom det ökade vattendjupet, upp till 1 m i den inre delen, fås en större framtida vattengenomströmningsarea än vad som finns idag med båtar i hamnen som har ett djupgående ungefär som flytbryggorna, vars neddopningsdjup är ca 0,4 m. Med ett framtida bottendjup på ca 1,5 m vid medelvattenstånd fås ett fritt vattendjup på ca 1 m. Även att det kommer att ske en viss påväxt på flytbryggorna med nedfall på bottarna som följd måste risken för syrefria förhållanden under flytbryggorna bedömas som orealistiskt. Jämfört med vad som är normalt för fritidsbåtshamnar, instängda vattenområden utan genomströmning eller med mycket liten genomströmning i förhållande till hamnens storlek, som vissa hamnar i Göteborg eller Nordöhamnen utmed vägbanken på Marstrandsvägen, är hamnen i Lökeberg mycket öppen och med en vattenomsättning som är storleksordningar större än i de instängda hamnarna.

Bottenundersökningar genom sticksondering utfördes över hela det aktuella muddringsområdet redan i ett tidigt utredningsskede. Samtidigt uttogs sedimentprov för en översiktlig bestämning av föroreningshalter i sedimenten. Därvid lades 4 ytsedimentprover (prover från de olika punkterna sparades i detta skede för eventuell senare analys) samman till ett blandprov och därutöver togs prover för analys på olika djup i en punkt. Analysresultaten visade så låga halter respektive inte detekterbara halter att inga ytterligare analyser bedömdes vara nödvändiga.

Det är endast i ett fåtal punkter och inom mycket tunna skikt som det finns föroreningar av någon betydelse. Samtliga analyser av föroreningshalter ligger klart under gränsen för vad som enligt en ny miljödom för Göteborgs hamn får betraktas som rena massor och som får deponeras i havet på tipplats Nya Vinga . De tunna skikten med föroreningar och att dessa halter dessutom ligger med marginal lägre än gränsvärdena för tippning vid Nya Vinga, innebär att det inte i beaktandet av den omfattande jordartsbestämningen finns någon som helst indikation på att det skulle finnas förorenade sediment inom det område som ska muddras.

Någon risk för långsiktiga negativa effekter på vattenmiljön som kan påverka gällande miljö kvalitetsnormer kan ej förutses till följd av planerad vattenverksamhet.

Deponeringsplats

Bottenkartering har utförts vid båda de dumpningsplatser för vilka det nu söks tillstånd. Mellan den större, tidigare dumpningsplats, och mindre, alternativ dumpningsplats, finns en höjdrygg med djup som är mindre än det djup på 27 m som Jenneborg (HydroGIS) vid undersökning funnit utgöra ungefärlig gräns mellan transportbotten och ackumulationsbotten. Det finns endast en smal passage med ett djup av närmare 37 m, mellan den större och mindre djuphålan, medan botten-djupen på höjdryggen i övrigt är betydligt mindre. I djuphålorna liksom i tröskelfjordar sker med långa tidsintervall ett utbyte av djupvattnet genom att vatten med högre salthalt rinner ner i djuphålorna och fyller upp dessa med tyngre vatten och

samtidigt lyfter upp det tidigare djupvattnet så att det kan strömma bort över befintliga trösklar. Möjligen skulle det i detta fall kunna vara en lokal transportbotten i den trånga tröskelsektionen till följd av sådana bottenvattensutbyten/inströmningar. Detta saknar under alla förhållanden intresse, eftersom dumpningen ska ske i den djupaste centrala delen av den mindre djuphålan. Djupvattensutbyten sker vid samma tillfällen i de båda djuphålorna och genom att djupvatten rinner in i djuprännan längs dess sluttning från nordväst och först fyller ut den större djuphålan och därefter den mindre.

För att ytterligare klarlägga förhållandena vid den alternativa tippningsplatsen har sökanden bett professor Ingemar Cato som före pensioneringen som byråchef ansvarade för en stor del av SGU:s havsundersökningar och därtill skrivit en mycket omfattande rapport Ingemar Cato: "Miljö kvalitet och trender i sediment och biota utmed Bohuskusten 2000/2001 — en rapport från sju kontrollprogram." En rapport som för vissa områden omfattar tiden tillbaka till 1990 och i andra ända tillbaka till 1970-talet. Den omfattande rapporten kan ses som en sedimentens bibel för Bohuskusten. Professor Ingemar Cato konstaterar att de båda föreslagna dumpningsplatser utgörs av ackumulationsbottnar och att de är mycket lämpliga för deponering av rena muddermassor.

Den ursprungligen ansökta deponiplatsen har undersökts och undersökningen redovisas i ansökans miljökonsekvensbeskrivning. Mellan den ursprungliga och alternativa deponiplatsen finns endast en smal låg höjdrygg på ett djup av mindre än 27 m, medan djupen i de båda djuphålorna är ca 49 respektive ca 45 m, dvs. avsevärda djup under den lokala tröskeln. De båda djuphålorna ligger i samma längsgående djupränna och de har enligt SGU:s undersökningar samma karaktär av sediment, längst ner mot fast botten en glacial lera och där ovanpå en postglacial lera. Övre nivåerna utgörs av finsediment med stort organiskt inslag genom djuphålorernas funktion som sedimentfällor. Den stora andelen organiskt material medför kraftig nedbrytning med svavelhaltigt bottensediment som följd.

Att upprepa den biologiska undersökning som utförts i den till den alternativa dumpningsplatsen mycket närliggande äldre dumpningsplatsen kan inte vara rimligt och därmed inte heller erforderligt. Jenneborg har i sin undersökning av den intilliggande större djuphålan konstaterat att ackumulationsbotten uppträder från ca 27 m djup, medan dessa muddermassor kommer att tippas på över 40 m djup. Att de biologiska förhållandena skulle skilja sig på mer än ett försumbart sätt mellan dessa båda djuphålur är högst osannolikt.

I samband med tippning vid Holmen Grå kommer det synligt grumlade området (grumlingsplym) bli i storleksordningen ca 100 m långt och ca 30-50 m brett. Den huvudsakliga spridningen sker åt norr eller åt söder. Plymen kommer åt norr att till övervägande del följa strömmen förbi västra sidan av Klädesholmen och åt söder på ömse sidor om ön Väggen. Skönjbara rester av partikelmolnet kan komma att observeras upp till ca 1,5 timmar efter tippning och på ett avstånd av upp till ca 600 m eller vid starkare strömmar eventuellt något längre. Den mer påtagliga grumlingen försvinner inom 1 timme och inom ca 300 m.

Det suspenderade materialet från tippningen kommer att driva med strömmen i form av moln, där halten av suspenderat material avtar ut mot molnets kanter. Vid enstaka tillfällen kan närliggande stränder beröras, vid starka vindar och förhållandevis svag genomströmning. Avsättningen berör annars till helt övervägande del botten med större djup än 15 m. En liten mängd, mindre än motsvarande ett års sedimentation, kan beröra närliggande grunda botten. Dessa är dock erosionsbotten, vilket innebär att de avsatta partiklarna eroderas bort vid kraftigare strömmar och/eller stormar. Några märkbara effekter av muddertippningen kan därför inte förväntas på grundområdena. Sammantaget blir området som berörs av motsvarande ett års naturlig sedimentation (som i aktuellt område bedöms vara 0,5-1 kg/m²) starkt begränsat, och enbart lokaliserat till djupare botten.

Samråd

Sökanden har genomfört samrådsförfarande enligt 6 kap. miljöbalken på sätt som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen, (bilaga 10 till ansökan).

Länsstyrelsen har den 24 juni 2014 beslutat att den planerade vattenverksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. De yttranden som inkommit i det utökade samrådet redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Motstående intressen*Allmänna intressen*

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att de direkta konsekvenserna för miljön är relativt begränsade och i huvudsak hänförliga till anläggningsskedet. Den miljöpåverkan hänför sig främst till att muddring innebär att befintlig botten på en ca 8 000 m² muddras, vilket kan tillfälligt kunna beröra fiskeintresset. Utförs vågbrytaren med genom grundförstärkning med pålar uppkommer under en kortare period bullerstörningar, dock försvinner å andra sidan det årliga bullret från återställande av pålbryggor.

Muddringen kan komma att orsaka grumling/partikelspridning i berörda vattenområden. Genom val av lämplig deponi förväntas dock påverkan på naturvärdena i berörda områden kunna minimeras.

Enskilda intressen

Även om den helt övervägande delen av transporter under byggskedet sker vattenvägen kommer en viss ökning att då ske på den samfälliga vägen från allmän landsväg. Under driftsskedet blir ökningen marginell, eftersom tillkommande båtplatser ska erbjudas boende i området. Därtill kommer de idag tidvis besvärliga parkeringsförhållandena vid gott väder med både bad- och båtliv att förbättras genom utbyggnad av ordnade parkeringsplatser.

Tillåtlighet

Det bör påpekas att tillståndsansökan inte avser en nyexploatering av en småbåtshamn utan istället en nödvändig restaurering och komprimering av en befintlig hamn. Avsikten är att skapa ett vågskydd för hamnen som ger ett tillfredsställande skydd under den egentliga båtsäsongen och att undvika det mycket omfattande arbete som varje vår erfordras för att återställa stolpbryggorna i någorlunda rimlig funktion.

Befintliga bryggor, utom en nyrenoverad pålbrygga, har för närvarande en standard som inte kan anses acceptabel. Genom den årliga islyftningen, är bryggorna mycket höga och rangliga och svåra att återställa. Årligen inträffar därför tillbud på grund av den stora höjdskillnaden till båtarna, som mest är den över två meter. För att mest möjligt skydda hamnen från besvärande, västliga vågor är projektets primära syfte är att muddra upp hamnen så långt in mot stranden som de geotekniska förhållandena medger och anlägga en vågbrytare, i princip enligt vad som medgavs i vattendomen VA 28/89 1990, men då inte utfördes. Längre vågbrytare och större vattendjup än vad som då ansöktes erfordras (dock för att få en väl fungerande hamn).

Behovet av bättre vågskydd ha tydliggjorts genom att flera båtar har blivit skadade vid vindar av kulingstyrka från väst.

Omkring 30 - 40 medlemmar i samfälligheten kan idag inte längre använda sina bryggplatser på grund av otillräckligt vattendjup, dels till följd av att muddring tidigare inte utfördes och till dels till följd av uppgrundning. Hamnen har aldrig muddrats.

För att minska området med mänsklig aktivitet, har en långt gående förtätning planerats. Därigenom reduceras det strandnära området hamnen upptar. För att kompensera för förlust av de grunda områden som förloras vid muddring, planeras en vitalisering av det instängda vattenområdet vid Kvarnbäckens mynning genom upptagning av en ca 10 m bred öppning i en strömningshinderande stenbarriär.

Genom att en på sikt kreosotfri hamn med flytbryggor ersätter den gamla hamnen görs miljövinster.

Flera månaders bankande med hejare och pålkranar i perioden april - juni varje år ersätts med montering av Y-bommar på den enda kvarvarande pålbryggan, vilken på sikt också kommer att ersättas med en flytbrygga.

I Kungälv kommun råder en stor brist på bryggor för fritidsbåtar. Underskottet av bryggplatser i Lökebergs närområde har av kommunens tjänstemän uppskattats till "flera hundra". För att tillgodose behovet av bryggplatser åt främst nyinflyttade i förrättningsområdet, vill sökanden tillskapa 20 nya platser, vilket är positivt för båtlivet i närområdet. Den planerade förtätningen med ca 1/3 inrymmer dessa 20 platser.

Uppläggning och tvättning av båtar i hamnen är förbjuden redan i dag. Detta kommer även att gälla framgent. Rampen i hamnen är dimensionerad för mindre båtar som miljösäkert kan hanteras på den egna tomten. Flertalet av båtarna tas upp i Rörtångens hamn eller vid Nordöns marina.

Möjligheten till sportfiske efter havsöring förbättras till följd av de planerade arbetena. Efter en kort anläggningstid kommer allmänheten beredas tillträde till bryggor och vågbrytare. I dagens läge är allt tillträde till bryggorna förbjuden för andra än båtplatsägare på grund av den fara för olycksfall som i dag råder.

Planerade åtgärder förväntas således medföra i huvudsak positiva effekter på såväl båtliv som friluftslivet i området och att påverkan på det ekologiska livet är liten.

Att restaureringen av hamnen inte strider mot detaljplanen eller dess intentioner redovisas i kapitel 6.

Den ekonomiska nyttan av projektet framgår nedan i ansökan, där det ökade värdet för de fastigheter som har bryggrätt av på orten erfaren mäklare bedöms bli ca

dubbelt så stor som kostnaden för utbyggnaden. Därtill bör påpekas att värdet av en båtplats för de fastigheter som idag har en plats som inte kan användas till följd av för litet vattendjup givetvis är ännu högre.

Vidare bör noteras att förhållandet att ett stort antal av delägarna i båthamns-samfälligheten inte kan utnyttja sin båtplats torde strida mot de lagregler som gäller för samfälligheter.

Sökanden anser därför att fördelarna av vattenverksamheten från såväl allmän som enskild synpunkt klart överväger kostnaderna samt eventuella skador och olägenheter.

Sökanden har vid upprättandet av ansökan iakttagit de allmänna hänsynsreglerna som anges i 2 kap. miljöbalken, vilket framgår av sakuppgifterna i denna ansökan med tillhörande bilagor.

Kostnads kalkyl

Hela projektet har kostnadsberäknats till 5,5 miljoner kr. Av denna summa kan ca 70 % hänföras till de vattenarbeten som är föremål för denna ansökan. Resten utgörs av flytbryggor och Y-bommar.

Den kalkyl som nu föreligger pekar på en total kostnad per bryggplats på 45 -65 000 kr. För nytillträdde ägare tillkommer ersättning till markägare samt inträdesavgift i samfälligheten om inalles max 20 000 kr.

Erfarenheter från den mäklare, David Strid, som sålt flest hus i Lökeberg visar att en fastighet med medlemskap i LSS värderas till 50 - 100 000 kr högre än fastigheter utan medlemskap. Separata överlåtelse bekräftar detta värde. Samme mäklare har värderat medlemskapet i en ny färdigbyggd hamn till åtminstone det dubbla beroende på byggplatsens storlek.

Av redovisningarna ovan framgår att nyttan av åtgärderna med god marginal överskrider kostnaderna.

Arbets tid

Kostnaden för en fullständig ombyggnad av hamnen medför en stor kostnad för samfälligheten. Sökanden har därför behov av att kunna indela utbyggnaden i etapper och yrkar därför en arbetstid av tio år.

Oförutsedd skada

Tiden för oförutsedd skada föreslås till fem år.

Verkställighet

De nuvarande förhållandena i hamnen är mycket otillfredsställande och medför stora årliga arbetsinsatser. Vågskyddet är otillfredsställande och därtill är vattendjupet för litet för att ett 40-tal bryggägare ska kunna använda sina båtplatser.

Utförandet av det av sökanden valda huvudalternativet med en sprängstensvågbrytare med en kärna av betongkassuner är beroende av en period med stabilt väder och måttliga vindar för monteringen av kassunerna till en sammanhållen enhet, transporten i havet och inplaceringen på en justerad botten. Arbetets karaktär innebär att detta arbete av säkerhetsskäl bör utföras under sommaren eller tidig höst.

För att minska spridningen av mudd från muddringsplatsen bör åtminstone den inre delen av den nya vågbrytaren finnas på plats när muddringen utförs.

Den komplicerade geotekniken, vilket medfört omfattande undersökningar och utredningar om alternativa, mindre kostnadskrävande lösningar för vågbrytaren m.m. har fördröjt ursprunglig tidplan väsentligt.

Förslag till tillståndsvillkor

Sökanden föreslår att för den tillståndssökta vattenverksamheten ska följande villkor gälla:

Gemensamma villkor

1. Verksamheten ska bedrivas och anläggningarna utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden redovisat i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet. Mindre ändringar av verksamheten får vidtas efter godkännande av tillsynsmyndigheten.
2. Muddring och tippningsarbeten i vatten får endast utföras under perioden 1 oktober - 31 mars.
3. Kontrollprogram ska upprättas i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan vattenarbetena påbörjas.

Vattenverksamheten

4. Skärmlänsar och saneringsutrustning ska finnas lättillgängligt på arbetsplatsen och vid behov användas för att begränsa spridning av hydraulolja, bränsle eller motsvarande vid eventuellt läckage.

Dumpning

5. Endast muddermassor från föreningens hamn får dumpas på tippningsplatsen.
6. Transport av muddermassor till tippningsplatsen ska ske i täta, bottentömmande pråmar och mudderverk.
7. Länsstyrelsen och kustbevakningen (Regionledning Sydväst) ska informeras om när dumpningsarbetet påbörjas respektive avslutas.
8. Tippningsjournaler ska upprättas och efter tippningens avslutande inges till länsstyrelsen

9. Kemikalier och oljor som används under arbetet ska lagras och hanteras på sådant sätt att spill och läckage undviks. Eventuellt spill ska omgående samlas upp och tas om hand.

Övrigt

Det antecknas att Lennart Blomster yrkat att ansökan ska avvisas och gjort gällande att styrelsen inte har haft befogenhet att ansöka om vattendom eftersom styrelsen inte har stöd för det i förrättningshandlingarna.

Mark- och miljödomstolen har den 10 maj 2016 ogillat Lennart Blomsters invändning om rättegångshinder. I sina skäl har domstolen anfört följande.

”Vid LSS:s extra stämma den 25 april 2013 beslutades bland annat att styrelsen skulle ”ansöka om vattendom för en fungerande hamn och få den skyddad genom en vattendom”. Beslutet är inte upphävt. Något som talar emot styrelsens behörighet att ansöka om i målet aktuellt tillstånd har inte framkommit. I det fall styrelsen gått utöver sin befogenhet får det prövas i annan ordning. Enligt domstolens uppfattning saknas skäl för att inte pröva ansökan på grund av bristande behörighet. Domstolen ogillar därför Lennart Blomsters invändning om att ansökan ska avvisas.”

INKOMNA YTTRANDE OCH SYNPUNKTER

Länsstyrelsen har i huvudsak uppgett följande.

Länsstyrelsens ställningstagande

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen tillstyrker följande åtgärder i Lökebergs småbåtshamn:

- Tillgängliggöra hamnen för maximalt 110 båtplatser inom en så komprimerad yta som möjligt.
- Ombyggnation och förlängning av bryggor till pålade bryggor.
- Muddring inom angivet muddringsområde i figur 13 i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n), maximalt ner till 1,5 m djup i förhållande till medelvattennivån, och enbart i den omfattning det krävs för att tillgängliggöra maximalt 110 båtplatser.

- Utbyggnation av vågbrytande pir i enlighet med figur 13 i MKB:n.
- Byggnation av båtramp.
- Uppöppnande av stenvall samt borttagning av utstickande "Näs" enligt figur 12 i MKB:n.

Länsstyrelsen avstyrker följande åtgärder i Lökebergs småbåtshamn:

- Utökning av hamnen till 130 båtplatser.
- Ersättning av pålade bryggor till flytbryggor och förlängning av bryggor med flytbryggor.
- 10 års genomförandetid.

Dumpning

Länsstyrelsen tillstyrker dumpning vid den tidigare använda dumpningsplatsen benämnd Holmen Grå under förutsättning att länsstyrelsens yrkanden nedan fastställs som villkor.

Länsstyrelsen avstyrker dumpning vid den alternativa mindre dumpningsplatsen, sydost om Holmen Grå.

Yrkanden

Länsstyrelsen yrkar att följande villkor ska fastställas i det fall ett tillstånd ges för verksamheten:

Vattenverksamhet

- Hamnen får omfatta maximalt 110 båtplatser.
- Bryggor ska vara pålade.
- Muddring får ske ned till maximalt 1,5 m djup relaterat medelvattenstånd.
- Släntlutningen mot muddringsområdet ska göras så flack som möjligt, och får inte vara brantare än 1:10 för att minska skadan på plattfiskeyngels m.fl. arters tillgängliga uppväxtzon.
- Mellan den befintliga och den tillkommande vågbrytande piren ska en öppning finnas för att möjliggöra vattengenomströmning.

- Verksamhetsutövaren ska se till att vattengenomströmning mellan de två vågbrytarna upprätthålls.
- Båtrampen ska byggas på sådant sätt att den inte medför en barriäreffekt för passage av plattfiskyngel.
- Arbeten i vatten får endast ske under perioden 1 oktober- 31 mars.
- Grumlande arbeten i vatten ska begränsas. I det fall muddring sker innan vågbrytare anläggs ska siltgardiner användas för att begränsa spridning av suspenderat material.
- Ett kontrollprogram ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och godkännas av myndigheten senast en månad innan vattenarbetena påbörjas.
- En fiskeavgift för försvunna livsmiljöer till följd av muddring och hamnutbyggnad ska fastställas till 100 470 kr (se beräkning under länsstyrelsens motivering nedan).
- Genomförandetiden ska fastställas till 5 år.

Dumpning

- Dumpning får endast ske under perioden 1 oktober - 31 mars.
- Massorna ska transporteras till dumpningsplatsen i täta bottentömmande prämar. GPS-utrustning ska brukas för att säkerställa att dumpning sker på rätt plats.
- Länsstyrelsen och Kustbevakningen (Regionledning Sydväst) ska informeras om när dumpningsarbetet påbörjas respektive avslutas.
- Tippjournal med uppgifter om datum för dumpning, koordinater för dumpning, vindförhållanden, volym dumpade massor (fast volym), ska upprättas och skickas till länsstyrelsen (vastragotaland.lansstyrelsen.se) så snart arbetena är färdigställda.
- Kemikalier och oljor som används under arbetet ska lagras och hanteras på ett sådant sätt att spill och läckage undviks. Eventuellt spill ska omgående samlas upp och tas om hand.

*Länsstyrelsens motivering*Utökning av antalet båtplatser

Lökebergs småbåtshamn är enligt länsstyrelsens uppfattning dåligt lokaliserad i ett värdefullt grundområde. Länsstyrelsen avstyrker därför en mer omfattande muddring och utökning av befintlig hamn än vad som krävs för att tillgängliggöra hamnen för de 110 båtplatser som finns reglerat i vattendom från den 24 april 1990 VA 28/89.

Länsstyrelsen anser att hamnen ska komprimeras i så stor utsträckning som möjligt för att minimera påverkan på det värdefulla grundområdet.

Bryggor - pålade jämfört flytbryggor

Vattenområdet för brygganläggning är ett grundområde och samtliga grundområden inom djupintervallet 0-6 meter har ett mycket stort värde som yngelplats och uppväxtområde för fisk och andra marina organismer. Länsstyrelsen anser att pålade bryggor är att föredra framför flytande konstruktioner i grundare områden mot bakgrund av att flytbryggor:

- Medför fastsättning av organiska organismer under bryggan som sedan faller ned på bottenområdet och bidrar till försämrat bottenklimat, bl.a. genom att de vid nedbrytning kräver syre som i sig orsakar syrefria bottenmiljöer.
- Ger en större skuggeffekt på bottenområdet än pålade bryggor, vilket motverkar återetablering av ålgräs och annan bottenvegetation.
- Vid lågt vatten genom sjöhävning kan medföra sk. "pumpeffekt" som tillskapar sedimentflykt direkt under bryggan. Sediment som sedan avlagras vid sidan av eller på annan plats i hamnområdet.
- Medför en vågdämpande effekt som bidrar till förändrad vattencirkulation och därmed även en ökad sedimentation i hamnområdet som i sin tur ger upphov till ökat återkommande muddringsbehov.
- Vid lågvatten kan komma nära eller t.o.m. stå på botten vilket medför erosion eller annan skada på bottenområdet.

Det finns därmed risk för negativ påverkan på det marina livet om flytbryggor anläggs på platsen. Länsstyrelsen hänvisar i denna fråga även till Vänersborgs tingsrätts bedömning i dom mål nr M 1656-15 meddelad den 9 september 2015.

Muddring

Länsstyrelsen anser att muddring ska ske restriktivt i alla grundområden med ett vattendjup på 0-6 m av samma orsaker som anges under rubriken bryggor ovan, dvs. de innehar generellt stort värde som yngelplatsel och uppväxtområde för fisk m.m.

Djupintervallet 0-1 m vid mer eller mindre obevuxna sedimentbottnar är mycket viktiga rekryterings- och uppväxtområden för bl.a. plattfisk som t.ex. rödspotta, skrubba, slätvar och piggvar, juveniler av torsk och öring m.fl. Det ringa djupet värms upp tidigt på säsongen, vilket passar för plattfiskynglen som driver in under i huvudsak april-maj månad och bottenfaller om förhållandena på den botten de driver över är av rätt typ, bl.a. att det är en riktigt grund botten såsom i det aktuella hamnområdet, och att vattentemperaturen är högre än i omgivande område.

Mot bakgrund av att det sedan länge finns en etablerad hamn i berört område, anser länsstyrelsen det dock godtagbart med en begränsad muddring inom delar av hamnen i syfte att erhålla maximalt 110 båtplatser.

Länsstyrelsen anser dock att släntlutningen mot muddringsområdet måste göras så flack som möjligt för att inte begränsa plattfiskeyngelns uppväxtzon, oavsett vattenstånd. Plattfiskeyngel lever de första månaderna på bara någon eller några decimeters djup varför det är viktigt att gynnsamma djupförhållanden finnas även då det är lågvatten. Mycket långgrunda förhållanden med en lutning på ca 1:25 eller till och med ännu flackare, är optimala för att minska påverkan på tillgänglig uppväxtzon för plattfiskeyngel, småfisk, sandräkor m.fl. arter längs strandzonen, men eftersom denna lutning är svår att erhålla inom en hamn, bedömer länsstyrelsen att en lutning på 1:10 är rimlig och borde kunna gå att erhålla.

Länsstyrelsen anser vidare att grumlande arbeten i vatten ska begränsas. I det fall muddring sker innan vågbrytare anläggs ska siltgardiner användas för att begränsa spridning av suspenderat material, enligt tidigare förslag från sökande. De kontrollmätningar som sökande föreslagit i PM Grumlighetsförhållanden i Lökebergs kile, daterat den 26 maj 2016, är inte tillräckliga enligt länsstyrelsens bedömning. Den föreslagna halten 100 mg/l är hög sett till de antagna naturliga förhållandena vid måttliga vindar. Som en jämförelse är riktvärdet för suspenderat material 25 mg/l enligt förordningen (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten, vilket bara får överskridas vid exceptionell väderlek eller vid särskilda geografiska förhållanden. Länsstyrelsen anser vidare att det är otillräckligt att enbart kontrollera grumlingsplymen västerut och på ett stort avstånd (200 m).

Vågbrytande pir

Planerad utbyggnation av den vågbrytande piren medför en möjlighet att skydda hamnen på ett bättre sätt. Att avvakta med anläggandet, såsom beskrivs är avsikten enligt inkomna kompletteringarna till ansökan, medför att länsstyrelsen ifrågasätter behovet av utbyggnationen.

Länsstyrelsen anser att i det fall vågbrytare anläggs, är öppningen mellan befintlig del och tillbyggnad viktig för att vattenomsättningen ska kunna bibehållas.

Båtramp

För att tillgängliggöra hamnen för iläggning och upptagning av båtar minskas behov av båtplatser varför länsstyrelsen anser det positivt med båtramp. Det är dock av stor vikt att rampen utformas på ett sådant sätt att den inte utgör en begränsning för migration av plattfiskyngel m.fl. arter som rör sig längs strandzonen inom djupområdet 0-1 m.

Fiskeavgift

Länsstyrelsen anser att den skada som vattenverksamheten ger upphov till ska kompenseras genom en fiskeavgift. Beräkningen av fiskeavgift utgörs dels av

ersättning för areal som inte längre producerar uppväxande individer av viktiga arter och dels av ersättning för areal som inte längre producerar fiskbiomassa av kommersiellt viktiga arter. Beräkningen har gjorts utifrån förutsättningarna i ansökan.

Fiskeavgiften har beräknats till totalt 100 470 kr enligt beräkningsunderlaget. Området som skadas har bedömts beröra ca 1 ha. Ersättningen utgår från att en succesiv återhämtning sker och därför minskar avgiften med tiden.

Genomförandetid

Länsstyrelsen anser att åtgärderna så långt möjligt ska genomföras under en begränsad tidsperiod för att minimera återkommande miljöpåverkan i det värdefulla grundområde som hamnen tidigare lokaliserats till. En genomförandetid om 10 år anses därför vara för långt, där 5 år anses mer rimligt.

Om domstolen tillstyrker åtgärderna och då finner att en längre arbetstid är godtagbar, anser länsstyrelsen att åtminstone samtliga grumlande arbeten, framförallt muddringen, ska genomföras inom en begränsad tidsperiod.

Dumpning

Mot bakgrund av den kompletterande informationen med sticksondering, analysrapporter och utlåtandet över sedimentens miljö kvalitet gör länsstyrelsen bedömningen att de massor som ska muddras är tillräckligt rena för att kunna dumpas till havs.

Perioden då dumpning får ske är begränsad till perioden den 1 oktober till den 31 mars. Detta har sin grund i att den biologiska aktiviteten i havet ökar efter denna period samt att inskränkningar på friluftslivet ska undvikas. Vidare anser länsstyrelsen att muddermassorna ska transporteras till dumpningsplatsen i täta bottentömmande pråmar för att minimera risken för grumling

Länsstyrelsen bedömer att det finns skäl att göra ett avsteg från förbudet om dumpning. Under förutsättning att yrkade villkor för dumpning bedöms dumpning av muddermassor vid djupområdet Holmen Grå kunna ske utan olägenhet för människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen anser att det inte är säkerställt att ackumulationsförhållanden råder vid den mindre, alternativa dumpningsplatsen. SGU:s maringeologiska kartor visar på att platsen består av håll och glaciala leror. Gäller dessa förhållanden råder inte långvarig ackumulation på platsen även om andra sediment i vattenmassan tillfälligt kan lägga sig på platsen för att sedan dra vidare när andra förhållanden råder. Sökanden har å andra sidan gjort övergripande bedömningar som kan indikera ackumulationsbotten.

Den föreslagna alternativa platsen är en helt ny dumpningsplats som inte tidigare använts. Om en ny plats som inte tidigare använts för dumpning ska öppnas upp för ändamålet anser länsstyrelsen att närmare utredningar av platsen ska utföras för att bekräfta dess lämplighet. Typiska ackumulationsförhållanden ser man om sedimenten är lösa, med hög vattenhalt och innehåller mycket lite skalfragment. Sökanden har inte visat på att sådan provtagning utförts av bottensedimenten i den mindre djuphålan och har heller inte filmat den mindre djuphålan. Länsstyrelsen anser att detta bör utföras för att säkerställa att ackumulationsförhållanden råder. Sökanden har angett att dumpning ska ske i den djupaste centrala delen av den mindre djuphålan. Att djuphålan är liten talar enligt länsstyrelsen emot dess lämplighet som dumpningsplats. Närheten till berg i omgivningarna gör att ackumulationsbotten är inträngd av bergsidor och att erosionsförhållanden råder i den närmaste omgivningen. Vid dumpning släpps muddermassorna från ytan och sprids som en tratt nedåt i vattenpelaren. Det i kombination med strömmar gör att delar av muddermassorna riskerar att hamna strax utanför den centrala delen av djuphålan. Länsstyrelsen anser att det finns en risk att muddermassor hamnar på eller sprids till bergsbottnarna, vilket är olämpligt. I övrigt hänvisar länsstyrelsen till motiveringen i tidigare lämnat yttrande i målet,

Miljö- och byggnadsnämnden i Kungälv kommun

Nämnden har i sitt yttrande uppgett följande. Nämnden anser att miljökonsekvensbeskrivningen ska kompletteras med utökad provtagning av sedimenten.

Bedömning

Kungälv kommun har yttrat sig över planförhållandena. Bygglov kommer att krävas för utbygganden av hamnen.

Delar av området som omfattas av de sökta åtgärderna omfattas av strandskydd. Miljöenheten anser att en prövning enligt strandskyddsbestämmelserna ska ingå i tillståndsansökan om vattenverksamhet.

Muddring och kvittblivning av muddermassor innebär en påverkan på miljön. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen bedöms de miljöeffekter som den planerade vattenverksamheten kan förväntas medföra, huvudsakligen uppkomma under arbetsskedet i samband med muddrings- och tippningsarbetena. Miljöenheten anser att de i miljökonsekvensbeskrivningen föreslagna skyddsåtgärderna och övriga förslag i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ska följas för att minska miljöpåverkan, om tillstånd till vattenverksamheten och dispens från förbudet mot dumpning ges.

Småbåtshamnen i Lökeberg är belägen på grunt vatten och det krävs muddring och kommer troligtvis att krävas muddring i framtiden. Platsen är dock etablerad sedan länge och det finns ett stort behov av båtplatser i kommunen. I samråd med länsstyrelsen har föreningen tagit fram förslaget att förtäta hamnen och detta ser även miljöenheten positivt på. För att kunna förtäta och samtidigt få plats med något fler båtplatser krävs att flytbryggor med Y-bommar används. Flytbryggor medför mer skuggning av botten och det är därför lämpligt att om möjligt att välja bryggor som är utformade så att skuggningen minimeras. Miljöenheten anser också att det är lämpligt att välja bryggor med material som om de går sönder inte riskerar att sprida frigolit.

Miljöenheten anser att provtagning av sedimenten behöver utökas med ytterligare provtagning för att säkert utreda att massorna inte är förorenade.

Material till vågbrytare ska utgöras av rent material.

Muddermassorna är tänkta att dumpas till havs i ett djupområde benämnt Holmen Grå söder om Tjörn. Dumpning avses ske i en av de två djuphålorna. Undersökningar visar att det aktuella området utgörs av ackumulationsbotten. Platsen har i handlingarna utretts som den mest lämpliga.

I miljökonsekvensbeskrivningen utreds alternativ till att dumpa muddermassorna till havs. Alternativen att omhänderta muddermassorna på land innebär merkostnader på ca 2,5 till 3,5 miljoner. Miljöenheten lämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma om denna merkostnad är skälig och om alternativen innebär en mindre miljöpåverkan.

Genom förtätning av småbåtshamnen minskas hamnens utbredning med 3 500 m² och detta kan till viss del kompensera för fördjupningen i den inre delen av hamnen. Ytterligare kompensation kan ske genom upptagning av det artificiella revet sydost om hamnen och på så sätt minska risken för ansamling av organiskt material. Miljöenheten ser positivt på om ytterligare kompensationsåtgärder blir aktuella.

Tjörns Naturskyddsförening

Föreningen i yttrande uppgett följande. Tjörns naturskyddsförening har läst ansökan med fokus på muddertippningen. Föreningen yrkar att muddermassorna, om nu själva muddringsföretaget får tillstånd, tas till Wallhamns deponi för muddermassor, dvs. läggs på land.

Den rapport som utreder muddertippningsplatser till havs, som finns med i ansökan, anser vi vara undermålig som beslutsunderlag. Den hänvisar till äldre filmningar av bottarna, en del gjorda förmer än 25 år sen (Källödjupet). På vissa av de utredda

platserna beskrivs inte när filmningen är gjord. Det känns som författaren till rapporten klippt och klistrat ur äldre utredningar. Det saknas slutsatser och rekommendationer.

Sven Albinsson

Sven Albinsson har yrkat att ansökan om dispens från förbudet att dumpa avfall för dumpning av 5 000 m³ muddermassor i havet helt avslås samt anfört huvudsakligen följande.

Riksintressen

Dumpningsområdet omfattas även av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken och ska därför skyddas mot den föreslagna dumpningen eftersom den är en åtgärd som påtagligt kan skada naturmiljön. Det finns inget utrymme för undantag i detta fall.

Genomförandet av vattendirektivet

Nuvarande ekologisk status för området för den planerade dumpningen är klassat som måttlig och kravet är att statusen ska vara god senast år 2021. Det betyder att åtgärder för att komma tillrätta med framförallt övergödningen måste vidtas. Det är vidare inte tillåtet att enligt vattendirektivet, miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen ytterligare försämra statusen i området, vilket kommer att ske genom dumpning. Grumlingen som sker vid dumpningen minskar siktdjupet, vilket i sig påverkar olika arters livsförhållanden.

Skydda fisket och havet mot ytterligare muddring

Miljökonsekvensbeskrivningen saknar uppgifter om påverkan för hummer, krabba, vitling, skrubbskädda, torsk, ål, havsöring, säl, sjöfågel m.m. samt hälsoaspekter på människor som äter fisk och skaldjur.

Ytterligare dumpning ifrågasätts och kräver att undersökningar av de kumulativa effekterna av tidigare dumpningar undersöks. En deponi här skulle skada förutsättningarna för det marina livet, friluftslivet och hälsoaspekter.

För att skydda havsmiljön krävs att all deponi av muddermassorna från småbåtshamnarna sker på land och att det översta bottenlagret som kan vara starkt förorenat av rester från båtbottnfärger m.m. deponeras som miljöfarligt avfall, Muddringsplatsen bör även inhägnas så att slamspridning i vattnet förhindras. Sker deponeringen på land krävs avspärning för att inte riskera skador. I övrigt bör mjukbottnar, barnkammare skonas och muddring på platsen helt undvikas genom att förlägga flytbryggor längre ut på djupare vatten.

Stoppa en ohållbar dumpning på havsområden

Det är ostridigt att havsmiljön under de senaste 50 åren förändrats kraftigt beroende på mänsklig påverkan. Under senare år har politiker och myndigheter beslutat att ytterligare försämring inte får ske och att områden som inte uppnår god status ska restaureras. Det satsat nu stora resurser på olika typer av åtgärder. Att då tillåta dumpning av muddermassor i havet är helt kontraproduktivt och samhälls-ekonomiskt förkastligt. Motsvarande deponering i skyddsvärda områden på land hade aldrig tillåtits och ska självklart inte heller tillåtas i havet så länge det inte finns trovärdigt underlag för att några skador inte kommer att ske.

Kungälvs kommun bör anordna en landdeponiplats innan man godkänner en hamn med muddringsbehov

På många ställen är det långgrund i Kungälvs kommun, vilket innebär att val av plats är viktigt för att minska, muddringsbehovet. Totalt 16 av 52 hamnar muddrar regelbundet eller skulle behöva muddra för att bevara hamnens kapacitet. En båtplats innebär ca 50-100 m³ lermassor. De kumulativa effekterna av kommunens deponihantering från 6 000 båtplatser skadar havet och det marina livet.

Lennart Blomster

Lennart Blomster har yrkat att ansökan i dess helhet avslås.

Han anser att behovet av båtplatser kan klaras av utan allvarliga intrång i naturen som muddring. Det går att göra en stolpvågbrytare mot väster och bygga bryggor

med stolpar eller betongkassuner. Detta till ett betydligt lägre pris och med mycken liten inverkan på naturen. Han frågar sig vad hamnen är avsedd för slag av båtar. Det handlar om en småbåtshamn, där gränsen går vid ca 6-7 meter. Har man större båt bör man söka båtplats på annan plats än Lökeberg. Domstolen måste noga väga in alla omständigheter i miljöhänseenden, som kan verka menligt på friluftslivsvanorna, samt alla andra förhållanden som kan påverka naturen. Han vill inte heller att strukturen på ortens utseende ska ändras och anser att hamnen i nuvarande läge utgör ett pittoreskt inslag i området.

Astrid Kristiansson och Bror Kristiansson (Lökeberg 1:3)

Astrid Kristiansson och Bror Kristiansson har i yttrande uppgett följande. De godkänner inte att det görs muddring eller en ökning av båtplatser till 130. Det är mycket strandängar på vår gård. Det finns inga parkeringsplatser. Vägen är smal, det blir för mycket trafik.

BEMÖTANDE

Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening har vid huvudförhandlingen i målet bemött det av länsstyrelsen den 30 maj 2016 ingivna remissyttrandet samt även beretts tillfälle att skriftligen komplettera sitt genmäle.

I genmäle har talan utvecklats enligt följande.

Hamnutformning

Den hamnutformning som föreningen valt är helt i linje med länsstyrelsens krav om en hamn "inom en så komprimerad yta som möjligt".

Antal båtplatser

Om hamnen omfattar 130 eller 110 båtplatser förändrar inte erforderlig muddringsyta. Man bygger inte en hamn med mindre vattendjup i inloppen till bryggorna än vad djupet är i den del av hamnen där båtarna ligger.

Med övergång från stolpbryggor med akterförtöjning vid pålar till flytbryggor med Y-bommar minskar den totalt erforderliga längden på bryggorna till följd av att båtarna kan "packas" tätare från dagens bredd om 4,5 m på båtplatserna, till framtida 3,5 m. De bryggor 3, 4, 5 och 7 som utrivs har idag en sammanlagd längd av 245 m. De ersätts enligt sökandens tillståndsansökan med de nya bryggorna 3 och 4, med en total längd av ca 155 m. Därtill kommer en enkel stolpbrygga på ca 30 m längd utmed den befintliga vågbrytaren. Denna ersätter båtplatser som idag använder vågbrytaren som brygga. Sammantaget innebär detta att totala bryggglängden för den hamnanläggning som ansökan omfattar minskar med ca 55 m jämfört med dagens hamn.

Slänthlutning

Sökanden ifrågasätter kravet på slänthlutning 1:10 ner till 1,5 m djup. Detta skulle flytta ut hamnen i storleksordningen 7 m, vilket strider mot länsstyrelsens huvudkrav om komprimerad hamn. Befintlig botten närmast land som inte muddras har en bredd av ca 10 m. Vattendjupet inom denna del ökar från 0 eller 0,1 m närmast stranden till normalt ca 0,4 m vid gränsen för det område som ska muddras.

Totala varaktigheten för vattenstånd under - 0,4 m under perioden maj - september är mycket liten (troligen 1 - 3 %) och yngeln har under dessa korta perioder, med kraftig frånlandsvind, möjlighet att samlas på den slänt, lutning 1:3 till djupet 1,5 m, som muddras. Det varma vattnet finns då i övre delen av denna sluttning. Att ynglen skulle dö om de samlas på en mindre yta eller om de tillfälligtvis går ner till den muddrade botten, -1,5 m, där vattentemperaturen är som mest 1 - 2 grader kallare förefaller högst osannolikt. Den extra uppvärmningen av ytvattnet gäller normalt endast maj - en bit in i juli. Under slutet av augusti och under september kyls istället vattnet vid ytan.

Tid för utförande av vattenarbeten

Samtliga arbeten i vatten kan av olika orsaker inte utföras endast vintertid, 1 oktober -31 mars, dock det arbete som ger en viss miljöpåverkan, dvs. muddring och tippning, utförs då.

Övriga arbeten, förutom om det ställs krav på pålbryggor, ger så liten påverkan på miljön att de istället behöver/rimligen ska utföras när det är mest gynnsamma vind-, våg- och vattenståndsförhållanden. Dock kommer dessa arbeten att så långt möjligt undvika att utföras under båtsäsongen. Eventuell pålning för ny vågbrytare, utförs med fördel under tidig vår eller tidig höst.

Arbetena för en vågbrytare enligt huvudalternativet kan dock eventuellt behöva utföras till en del in på båtsäsongen. Utläggning av sand, uppställning av kassuelementen och utläggning av sprängsten kräver lugna vågförhållanden för att det inte ska uppkomma skador på under arbetet oskyddade delar. (Sanden kan flyttas om och kassuelementen förskjutas ur läge av större vågor innan sprängstenen har lagts ut som skydd.) Detta talar för arbete under april - juni. Utläggning av flytbryggor utförs under våren, innan båtsäsongen.

Behov av siltgardiner

Beträffande grumling har länsstyrelsen angivet att den inte förväntar sig att det kommer att finnas partikelhalter som överskrider 100 mg/l i någon punkt på 200 m avstånd från småbåtshamnen. Länsstyrelsen bedömer således självt att den mängd partiklar som sprids från hamnen kommer att vara av liten omfattning. Sökanden delar helt denna åsikt och har i separat skrivelse angivit hur mycket som kan förväntas spridas från hamnen, samt konstaterat att detta är försumbart jämfört med vad som sprids från den längst inne i kilen mynnande Grannebyån.

Något behov av att muddra i skydd av en siltgardin föreligger därför inte. Ett villkor kan dock vid behov föreskrivas om att om halten partiklar överskrider 100 mg/l på 200 m avstånd väster om vågbrytaren i småbåtshamnen, ska en siltgardin användas.

Fiskeavgift

Länsstyrelsen har beräknat en fiskeavgift baserat på den mycket generella förutsättningen grunda botten med sandigt material utan växtlighet. De har även

inkluderat ytan av vågbrytaren i det område som skadas som uppväxtområde för plattfiskar.

Inom en stor del av muddringsområdet är det i huvudsak finsediment närmast bottenytan. Den yta som domineras av sand i bottenytan utgör knappt 2 000 m² enligt de handlingar som redovisats i målet, (se figur 2 i Teknisk beskrivning). Sökanden utför kompensations-/förbättringsåtgärder för vattengenomströmning genom att ta bort ett utstickande näs inom småbåtshamnen och en 10 m bred öppning i ett stenrev öster om hamnen, förutom en öppning mellan gammal och ny vågbrytare. I bifogade figur till yttrandet har ytor redovisats för dels sandigt bottenmaterial, dels en yta öster om hamnen där bottenförhållandena förväntas förbättras till följd av en förbättrad vattenomsättning/-genomströmning. Därtill har ytan för det vattendjup om 0 - 1 m, som länsstyrelsen anger är mest värdefullt, redovisats i figuren.

Sökanden anser att kompensationsåtgärderna uppväger värdet av de mindre värdefulla bottenytorna med finsediment och att en fiskeavgift inte ska utgå. I sista hand ska i vart fall endast de sandiga ytorna, ca 2 000 m², ligga till grund för en fiskeavgift. Därtill anser sökanden att en fiskeskada endast uppkommer för plattfiskyngel. Därtill ifrågasätts nuvärdesberäkningen för den långa tidshorisonten om 25 år.

Beträffande vågbrytaren kommer denna, genom sin utbyggnad med sprängsten, att erbjuda en för området i övrigt tillgänglig hårdbotten. Härigenom skapas en yta under medelvattenstånd på ca 450 m², med möjligheter till etablering av hårdbottenflora och -fauna i de stora håligheter/skrymslen som även kan vara av värde som skydd för t.ex. ål, småtorsk m.m. Vågbrytaren bör därför inte räknas in i en area för eventuell fiskeavgift.

Sammantaget innebär detta att sökanden i första hand inte anser att en fiskeavgift ska utgå och i andra hand vitsordar en fiskeavgift av 15 000 kr.

Flytbryggor

Sökanden ifrågasätter länsstyrelsens uttalat negativa syn på de ekologiska konsekvenserna av flytbryggor i förhållande till stolpbryggor och inger därför som ett sätt att nyansera/balansera diskussionen bifogade utredning utförd av Hydrogis (bilaga 2). Enligt denna visar uppföljningen av anläggningar med flytbryggor att det inte konstateras att de medfört några egentliga negativa effekter till följd av "pumpeffekter" eller skuggning. Ett antal av undersökningarna är utförda i hamnar med större vattendjup och därmed inte direkt relevanta i detta fall. Dock redovisas det undersökningar även från anläggningar med mycket grunt djup, där det inte heller förekommer några, åtminstone inte påtaliga negativa effekter av användandet av flytbryggor. Hydrogis åsikt är därtill att det förekommer sakfel och felaktiga slutsatser i de studentuppsatser, vilka länsstyrelsen synes basera sin negativa syn på flytbryggor på.

Oaktat de ekologiska förhållandena så skulle stolpbryggor medföra ett antal olika negativa effekter för att kunna få en väl fungerande småbåtshamn inom en komprimerad yta. För en småbåtshamn utformad enligt riktlinjer för utförande av småbåtshamnar, skulle en hamn med stolpbryggor relativt en med flytbryggor behöva utökas enligt följande:

- I bryggornas längdriktning, 30 % större längd till följd av att båtarna inte kan packas lika tätt som med flytbryggor och Y-bommar. Detta innebär att vågbrytaren behöver förlängas med ca 20 m för att ge önskvärt vågskydd.
- I bryggornas tvärled, 4- 5 m större längd på ömse sidor om bryggan till följd av erforderligt avstånd till påle för akterförtöjning. Detta innebär i detta fall med 2 nya bryggor ett ökat muddringsbehov åt öster med 15- 20 m, vilket även innebär att brygga 6 inte kan ligga kvar.
- Även jämfört med dagens hamn med stolpbryggor minskar den totala längden bryggor som ansökan nu omfattar med ca 55 m.

Effekten av en totalt sett minskad bryggglängd, genom övergången från stolpbryggor till flytbryggor, måste vägas in vid värderingen av de ekologiska förhållandena och motiverar i sig enligt sökanden användandet av flytbryggor på förevarande plats.

Om hamnen skulle byggas ut med stolpbryggor så tappar den helt den målsättning som såväl länsstyrelsen som sökanden har att komprimera hamnen så mycket som möjligt. Det finns visserligen en möjlighet att använda Y-bommar på en fast brygga, men detta är komplicerat och för med sig en rad olägenheter.

Genomförandetid

Sökanden är angelägen om att kunna utföra utbyggnaden i så snabb takt som medel finns tillgängliga och erforderliga tillstånd erhållits.

Eftersom ett stort antal båtägare idag inte kan utnyttja sin båtplats kommer muddringen att ske först och enligt åtagande vid huvudförhandlingen inom 5 år från lagakraftvunnen tillståndsdom.

För utbyggnaden av vågbrytaren behövs sannolikt en ny lantmäteriförrättning. Denna förrättning bedöms ta i storleksordningen 2 - 3 år. Även av detta skäl yrkas en arbetstid om 10 år.

Dumpningsplats

Normalt har det gjorts undersökningar av tippningsplatsens lämplighet för det ändamålet så snart som det har varit fråga om en inte tidigare använd muddertippningsplats.

I detta fall är situationen annorlunda. De båda alternativa tippningsplatserna ligger båda i samma djupränneområde och i direkt anslutning till varandra, bara åtskilda av en låg bergtröskel. Båda är distinkta djuphålor med väsentligt större bottendjup än den mellanliggande tröskeln respektive bottennivåer i angränsande delar av djuprännan. Att båda djuphålorna är ackumulationsbottnar står utom allt tvivel, se i målet ingiven rapport från professor Cato, där hänvisning även sker till under-

sökningar som utförts av SGU och som Cato har analyserat. Upplysningsvis kan meddelas att professor Cato fram till pensioneringen var chef för SGU:s havsundersökningsverksamhet och han har skrivit en mycket omfattande rapport om sedimentförhållandena längs Västkusten baserat på undersökningar under ett flertal år och fördelade över en lång tidsperiod.

Att de biologiska förhållandena skulle skilja sig åt mellan de båda intilliggande djuphålorna, där syrefria bottnar gäller, förutom under kortare perioder efter enstaka djupvatteninströmningar, är högst osannolikt. En eventuell filmning av botten i den lilla djuphålan kommer därför bara att visa att förhållandena är desamma som i den stora djuphålan.

Länsstyrelsen har framfört betänkligheter över att djuphålan är liten och att det finns risk för att muddret hamnar på fel plats. Idag finns mycket goda navigeringshjälpmedel i form av GPS. De vågor som faller in inom området kommer till helt övervägande del från öppna havet och i djuphålets riktning, mot den riktning från vilken mudderpråmarna transporteras till tippningsplatsen. För att säkerställa att muddret hamnar på önskad plats kan och bör tippningen ske från stillastående pråmar. Domstolen kan därför, om den så finner vara lämpligt, föreskriva som ett villkor att mudderpråmarna ska föras in i tippningsområdet längs djuprännan samt att tippning ska ske från en stillastående pråm.

Sökanden redovisat vid huvudförhandlingen skulle mudder, om det av misstag släpps på djuphålets slänter, bilda en suspensionsström av finmaterialet i muddret och rinna ner i djuphålan.

Sökanden önskar därför få tillstånd att tippa mudder i den lilla djuphålan, utan ytterligare undersökningar. Om domstolen trots allt skulle finna att det bör utföras filmning av botten kan detta föras in i domen som ett villkor, att utföras innan tippningen påbörjas.

Tjörns naturskyddsförening

Det bör noteras att sökanden har låtit utreda ett stort antal möjliga deponeringsplatser för rena muddermassor. Huvudsakligen har denna skett med underlag från tidigare undersökningar av den marinbiologiske konsulten Lars-Harry Jenneborg, (Hydrogis), som utfört ett stort antal marinbiologiska undersökningar i denna del av Bohuskusten.

Området vid Holmen Grå befanns på ett tidigt stadium vara den ur miljösynpunkt mest lämpade platsen, om än inte den närmaste och därmed inte heller ur transportsynpunkt den billigaste. Bland annat. Tjörns kommun har tidigare använt området för muddertippning. Lars-Harry Jenneborg utförde en kompletterande bottenkartering av de två djuphålorna vid Holmen Grå i februari 2015 och fastställde samtidigt övergångsdjupet mellan transportbotten och ackumulationsbotten till ca 27 m. Dumpningen kommer oavsett val av alternativ att ske på djup som överstiger 40 m. Det råder således inget tvivel om att de ansökta dumpningsplatserna är lämpliga för muddertippning.

Att lägga upp rena muddermassor på land är direkt olämpligt om de inte samtidigt kan användas i byggnadsverk som t.ex. bullervallar. I Göteborg, exempelvis Skeppsbroprojektet, får idag förorenade muddermassor transporteras till Oslofjorden för att det saknas lämpliga landdeponier av tillräcklig storlek och rimliga transportförhållanden (ej lastbil över stora distanser).

Miljö och byggnadsnämnden i Kungälv kommun

Nämnden ställer sig så som det får tolkas positiv till förbättringen av den existerande hamnen. De frågor och krav på kompletteringar som framförs i yttrandet har redan avhandlats i inlämnade kompletteringar.

Sven Albinsson

Sven Albinsson oroar sig för att grumlingen vid dumpningen av muddar skulle minska siktdjupet och på det sätt påverka olika arters livsförhållanden. Det "moln" av partiklar som sprids vid dumpningstillfället sprids med aktuella strömmar och

späds snabbt ut, samtidigt som partiklarna efter hand sedimenterar, men då över ett mycket stort område. Jämfört med årlig sedimentation på mjukbottnar är detta bidrag helt försumbart. Siktdjupet i det fria vattnet påverkas således mycket lokalt och under en mycket kort tid, endast någon eller några tiotal minuter sett till varje enskild punkt. Grumlingen blir mycket större under kuling- och stormtillfällen, då lösa sediment inom grundare områden rivs upp och sprids i skärgården. Denna grumling sker över mycket stora lokaler inom vågexponerade områden. Regnväder orsakar genom sina flöden på land till havet också en väldokumenterad grumling i havsvikar. Det är väsentligt att framhålla att det biologiska livet är anpassat till de platser där de lever, dvs. till de vanligt förekommande naturliga processerna i livsmiljön.

Muddringen och därmed tippningen i havet kommer att ske under vinterhalvåret. Siktdjupet i havet är väsentligt mycket större under denna årstid än under sommarhalvåret då det sker en stor biologisk produktion i ytvattnet, vilket försämrar ljusförhållandena i vattnet. Grumlingen från muddertippningen förändrar inte siktdjup på det sätt att det påverkar olika arters livsförhållanden.

Det finns ingen kumulativ effekt av muddertippning. I det område som muddertippas över täcks de fåtaliga organismer som lever i dessa djuphålor över av muddret. Nya organismer etablerar sig efter hand genom settling av planktoniska larver och migrering av bottenfauna på dessa ytor inom några få år som då har en friskare botten jämfört med de svavelvätehaltiga sediment som finns i djuphålorna. Vid förnyad muddertippning upprepas proceduren, men det innebär ju inte i sak gradvis försämrade förhållanden.

Muddertippningen hjälper snarare till att reducera övergödningseffekterna i skärgården genom att muddret täcker över botten som avger närsalter med muddret som till helt dominerande grad består av oorganiskt material.

Det muddret som ska deponeras i havet är med de gränsvärden som gäller för t.ex. dumpning vid Nya Vinga att betrakta som rent. Sådana lermassor som muddras i

detta fall är oanvändbart som material i konstruktioner på land och en upptagning på land skulle medföra betydligt större miljöpåverkan än en deponering i en djuphåla.

Mudder från småbåtshamnar, liksom alla typer av bottnar, som innehåller miljögifter i halter som överskrider gränsvärden för tippning i havet måste givetvis tas om hand på land eller, som i Göteborg, läggas i gamla hamnbassänger som inte längre används där de kapslas in av omgivande lera och en övertäckning med sjösand. Detta är inte fallet i projekt Lökebergs småbåtshamn.

Det tjänar att påpekas att deponering av rena muddermassor från vattenområden nästan uteslutande tippas i havet. Vid stora mudderprojekt är det en förutsättning för projektets genomförande. Att då kräva att mudder från mindre muddarföretag ska tas upp på land är inte rimligt och skulle innebära att det införs extra starka krav på mindre muddarföretag med mångdubbelt högre relativa kostnader som följd. Nämnas kan att mark- och miljödomstolen nyligen givit tillstånd att mudder från Säveån, biflöde till Göta älv, får dumpas i havet, trots att muddringen sker inom områden som kan nås med grävskopa från land och därmed lätt skulle kunna lastas upp på lastbil.

Lennart Blomster

Sökanden delar helt Lennart Blomsters åsikt att hamnen är belägen på en ur geologisk (eg. geoteknisk) synpunkt svår plats. Det är därför som samfällighetsföreningen har låtit utföra en mycket detaljerad geoteknisk undersökning med borrhningar såväl på land som ute i vattnet vid förlängningen av den nuvarande vågbrytaren. Utredningsrapporten innehåller nästan 100 sidor med utvärdering, redovisning av alla resultat från borrhningar, beräkningar av stabilitetsförhållanden för ett stort antal olika konstruktioner, samt även geotekniska förhållanden för det hus som fått kraftiga sättningar. Avståndet till berg ute i hamnen är därtill betydligt större än det Lennart Blomster anger till följd av att berget faller av från land utmed hela hamnens utsträckning.

De svåra geotekniska förhållandena har resulterat i bestämmelser om hur nära strandlinjen som muddring får ske samt vilken släntlutning som inte får överskridas vid övergång från muddrat område till befintlig botten. De svåra geotekniska förhållandena är även skälet till att även andra alternativ än pålgrundläggning har tagits med i ansökan för att kunna hålla kostanden för vågbrytaren inom för samfällighetsföreningen rimliga gränser.

Astrid Kristiansson och Bror Kristiansson

Astrid Kristiansson och Bror Kristiansson har framfört oro för ökad trafik och att en utökning av antalet båtplatser medför brist på parkeringsplatser.

Ansökan omfattar tillstånd till de vattenanläggningar/-verksamheter som sökanden redovisat i ansökningshandlingarna. Frågan om parkeringsplatser och ökad trafik har inget direkt samband med de nu tillståndssökta åtgärderna utan hänger samman med den hamn som redan idag finns på platsen. Enligt sökanden ska därför dessa frågor inte prövas inom ramen för det nu aktuella tillståndsmålet.

Det kan dock i sammanhanget nämnas att ökning av antalet båtplatser blir måttlig och att merparten av båtplatserna tillhör fastigheter belägna i Lökeberg, varför det inte torde medföra någon större trafikökning. Den förbättrade hamnen ska även fortsättningsvis vara en ren småbåtshamn, med båtar av typ styrpulpet och s.k. daycruisers. Endast en begränsad ökning av s.k. övernattningsbara båtar kan förväntas. Tillgängliga parkeringsplatser kommer vidare framöver att avgiftsbeläggas efter en differentierad taxa och denna taxa kommer att anpassas så att "bekvämlighetsparkering" inte uppmuntras. Endast fyra platser närmast hamnen får användas för korttidsparkering och då maximalt en halvtimme. Ungefär 20-25 procent av båtägarna bor dessutom på promenadavstånd till hamnen.

DOMSKÄL

Allmänt

Lökeberg Småbåtshamns Samfällighetsförening har för verksamheten nödvändigt rådighet.

Miljökonsekvensbeskrivningen får med hänsyn till verksamhetens art och omfattning anses uppfylla de krav som gäller enligt 6 kap. miljöbalken. Den kan därför godkännas.

Småbåtshamnen

Den aktuella hamnen är tillståndsgiven och har funnits på plats under lång tid. Hamnen är i och för sig mindre lämpligt lokaliserad, inom ett grundområde med höga värden, men med hänsyn till bl.a. det allmänt stora behovet av båtplatser anser domstolen att det är lämpligt att befintliga hamnar utnyttjas i så hög grad som möjligt, vilket också innebär att de bör kunna byggas ut och anpassas efter dagens behov inom vad som är rimligt med hänsyn till bl.a. allmänna intressen.

Vad gäller ansökta åtgärder så berör vissa av dessa, bl.a. förlängningen av vågbrytaren, områden som idag är strandskyddade. Vågbrytaren inkräktar i och för sig på ett vattenområde som idag är allemansrättsligt tillgängligt och tar även i anspråk en bottenyta av visst värde med avseende på livsvillkoren för djur och växter. Vågbrytaren tillskapar dock även vissa andra biotoper av visst värde. Eftersom det är fråga om en befintlig hamn, som är allmänt tillgänglig, och vågbrytarna är nödvändiga för ett säkert nyttjande av hamnen och för sin funktion måste ligga vid vattnet bedömer domstolen dock, vid en samlad bedömning, att åtgärden inte möter hinder ur strandskyddssynpunkt då den inte kan anses väsentligt förändra allmänhetens tillträde till området eller livsvillkoren för djur och växter. Inte heller i övrigt kan de ansökta åtgärderna anses strida mot strandskyddets syfte med hänsyn till förhållandena på platsen och att området redan är ianspråktaget för en småbåtshamn.

Ansökan omfattar tillstånd till muddring av en hamnbassäng. Området utgörs idag av ett grundområde med i huvudsak sandbotten. Av sedimentanalyser framgår att dessa innehåller mycket låga halter av föroreningar varför någon risk för spridning av föroreningar i samband med muddringen inte kan anses föreligga. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen utgör området uppväxt- och födosöksområde för

bland annat havsöring, torsk och plattfisk. En muddring innebär således att en för dessa arter viktig biotop försvinner helt eller delvis även om viss återkolonisation av flora och fauna kommer att ske. Störst inverkan torde muddringen ha på områdets betydelse som uppväxtområde för plattfisk även om vissa delar av grundområdet kommer att finnas kvar invid stranden och vid muddringens östra kant.

Det är som tidigare nämnts lämpligt att så långt som möjligt utnyttja befintliga hamnar och för att kunna utnyttja hamnen på ett ändamålsenligt sätt måste den fördjupas. Länsstyrelsen har yrkat att muddringen ska ske med en släntlutning på 1:10 för att bevara ett grundområde lämpligt för bl.a. plattfisk även vid låga vattenstånd. Sökanden har motsatt sig detta med de huvudsakliga argumenten att hamnen då kommer att förskjutas ytterligare utåt, att det trots allt med sökandens förslag till muddring kommer att finnas kvar ett ca 10 m brett grundområde närmast stranden och att risken för att yngel ska dö vid tillfälliga lågvattenstånd är liten då ynglen kan vandra ut i det område som har bottenlutningen 1:3 enligt sökandens muddringsförslag.

Domstolens bedömning får utgå från att den befintliga hamnen ska kunna utnyttjas ändamålsenligt. Att flytta ut hamnen ytterligare skulle bl.a. innebära att vågbrytaren måste förlängas ytterligare om ett rimligt antal båtplatser ska kunna bibehållas. De olägenheter och kostnader som en släntlutning på 1:10 skulle medföra får ställas mot nyttan av att behålla ytterligare grundområde närmast stranden. Även efter en muddring enligt sökandens förslag kommer det att finnas lämpliga grundområden i anslutning till hamnen och stranden utom möjligen närmast stranden vid tillfälliga lågvatten. Sökanden har vidare bl.a. åtagit sig att anlägga båtrampen så att passage för fiskyngel närmast och längst med stranden inte hindras. Muddringen blir därför inte helt avgörande för fiskyngelns levnadsbetingelser i området närmast stranden.

Domstolen anser vidare att det är lämpligt att tillskapa så mycket båtplatser som möjligt inom ett redan ianspråktaget hamnområde och att intresset av att bevara grundområdet närmast stranden i större utsträckning än vad sökandens förslag medger därför får stå tillbaka i det här fallet och delvis kompenseras genom en

fiskeavgift. Vid en samlad bedömning anser domstolen således att den av sökanden föreslagna muddringen kan tillåtas.

Vad avser utförandet av bryggorna som flytbryggor anser domstolen att flytbryggor allmänt sett kan ha sitt berättigande vid lämpliga förhållanden och att de inte enbart har negativa effekter på ekologin. Med hänsyn till vad domstolen tidigare angett om vikten av att ändamålsenligt kunna utnyttja befintliga hamnområden och att bl.a. de geotekniska förhållandena på platsen försvårar och fördyrar anläggandet av pålbryggor anser domstolen att flytbryggornas eventuellt negativa påverkan på botten i hamnen, vid det bottendjup som råder efter muddringen, inte kan antas vara av sådan omfattning att de skugg- och eventuella pumpeffekter som kan uppstå förhindrar att flytbryggor anläggs i detta enskilda fall. Vid en samlad bedömning anser domstolen således att flytbryggor kan tillåtas i hamnen. Det förutsätter dock, som nämnts, att muddringen utförts. Tillståndet ska därför villkoras med att flytbryggor inte får anläggas förrän muddring till det bottendjup som framgår av ansökan skett.

Vad avser förlängningen av vågbrytaren har inte framförts några erinringar. Inte heller domstolen har något att erinra mot något av de två alternativa utformningarna. Så som sökanden föreslagit ska tillståndet villkoras med att det ska finnas en öppning mellan befintlig och ny vågbrytare för att förbättra vatten-cirkulationen i hamnen. Enligt ansökan ska denna öppning uppgå till minst 3 m på havsbotten.

Övriga åtgärder, däribland utrivning av udde och stenmur, framstår som lämpliga för att förbättra förhållandena inom vattenområdet och domstolen har inget att erinra mot dessa åtgärder. Även flyttningen av sjösättningsrampen kan medges. Domstolen noterar härvid att sökanden vid huvudförhandlingen åtagit sig att anlägga den, så som länsstyrelsen föreslagit, så att denna inte hindrar passage för fiskyngel längs strandkanten.

Sammanfattningsvis anser domstolen således att de ovan angivna åtgärderna kan tillåtas enligt de bestämmelser domstolen har att beakta, åtgärderna strider inte mot några planbestämmelser och inte heller kan någon försämring av någon miljö kvalitetsnorm antas uppstå. Vidare får den allmänna och enskilda nyttan av att ändamålsenligt kunna utnyttja och bygga ut en befintlig småbåtshamn anses överväga de skador och olägenheter som verksamheten medför i detta fall.

Sökanden har föreslagit ett antal villkor för verksamheten och domstolen anser att dessa i stort sett kan fastställas i domslutet. Vad avser länsstyrelsens föreslagna villkor så anser domstolen att det inte finns anledning att fastställa antalet båtplatser till maximalt 110. Så som domstolen resonerat vad gäller tillåtligheten så är det lämpligt att så långt som möjligt utnyttja det befintliga området för en ändamålsenlig småbåtshamn. Antalet båtplatser får därför styras av vad som är möjligt att anlägga vid de tillståndsgivna bryggorna med de längder och utförande i övrigt de har enligt ansökan och i övrigt med vad sökanden åtagit sig.

Sökanden ges tillstånd till en öppning mellan vågbrytarna. Av detta följer att sökanden har ett underhållsansvar för denna i tillståndsgivet utförande och något särskilt villkor om att dess funktion ska upprätthållas är därför inte nödvändigt.

Sökanden ha angett att muddring kommer att ske innan vågbrytaren anläggs varför det kan finnas större risk för spridning av sedimentpartiklar i området när muddringen sker. Länsstyrelsen har föreslagit att som villkor ska föreskrivas att det ska användas siltgardiner vid arbetenas utförande. Med hänsyn till vad sökanden anför om grumlingssituationen i området, att det inte är fråga om förorenade massor och att användande av siltgardiner normalt är praktiskt svårhanterbart anser domstolen att ett sådant villkor eller annat villkor för reglering av grumlingen inte behöver föreskrivas. Detta hindrar dock inte att man inom ramen för kontrollprogrammet närmare reglerar frågan om grumling och kontroll av denna.

Övriga villkor framgår av domslutet och kräver ingen närmare motivering.

Dispens från förbudet mot dumpning

En dispensansökan ska bedömas utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall med hänsyn till bl.a. muddermassornas föroreningshalt, volym och tippningsplatsens lämplighet samt med beaktande av att muddertippningen ska kunna ske utan olägenhet för människors hälsa och miljön.

Vad avser föroreningshalterna finns inget som hindrar att muddermassorna tippas i havet. När det gäller platsernas lämplighet kan domstolen inte i sin bedömning fästa någon större vikt vid att sökanden måste betala en avgift för att få utnyttja det ena av de sökta områdena utan domstolens bedömning måste utgå från om muddertippningen kan ske på de aktuella områdena utan olägenheter för människors hälsa och miljön.

Den stora djuphålan vid Holmen Grå har tidigare använts för muddertippning och ingivna utredningar tyder på att den utgör ett lämpligt område att tippa muddermassor i och det är i detta fall också fråga om en relativt sett liten volym muddermassor i förhållande till den utfyllnadsvolym som finns i djuphålan innan någon risk för erosion och borttransport av massorna riskerar ske.

Sammanfattningsvis anser domstolen att muddertippning kan ske inom den tidigare använda stora djuphålan vid Holmen Grå utan att det medför någon beaktansvärd risk för människors hälsa eller miljön.

Av vad som framgår av handlingarna i målet bedömer domstolen att förhållandena inom den lilla djuphålan vid Holmen Grå med stor sannolikhet är de samma som inom den större djuphålan. Det saknas dock tillräckligt underlag, i detta fall framför allt en filmning av bottenförhållandena, för att med säkerhet fastställa att det är fråga om en ackumulationsbotten och att inga skyddsvärda bottenmiljöer i övrigt påverkas. Det är därför inte visat att dumpning av muddermassorna kan ske utan risk för olägenheter för miljön. Området är också litet, vilket gör det mindre lämpligt med hänsyn till risken för sedimentspridning utanför området vid tömning av mudderpråmarna, även om sökanden föreslagit vissa försiktighetsmått i den

delen. Det är vidare enligt domstolens uppfattning lämpligt ur miljösynpunkt att i första hand använda en befintlig dumpningsplats istället för att öppna upp en ny orörd plats som deponi. Sammantaget finns det därför inte skäl att medge att dumpning får ske i den mindre hittills orörda djuphålan oavsett vad sökanden anfört om kostnader m.m.

Eftersom sökanden vid huvudförhandlingen åtagit sig att utföra muddringen inom fem år från att tillstånd erhållits ska dispensen tidsbegränsad i enlighet med vad som framgår av domslutet.

De villkor som ska gälla för muddertipningen framgår av domslutet och överensstämmer i stort med såväl sökandens som länsstyrelsens förslag och kräver inga särskilda motiveringar från domstolens sida.

Fiskeavgift

Viss skada får anses uppstå på fisket varför en fiskeavgift är befogad. Domstolen kan delvis instämma i sökandens uppfattning att erosionsskyddet kring vågbrytaren och åtgärderna för att förbättra vattencirkulationen till viss del kompenserar för de ansökta åtgärdernas påverkan samt att viss återkolonisation kommer att ske i det muddrade området, men det är ändå fråga om en bestående förändring av grundområdet och den biotop det utgör. En fiskeavgift kan beräknas på olika sätt. Att exakt beräkna avgiften är omöjligt och domstolen får i det här fallet göra en skälighetsbedömning. Enligt domstolens bedömning bör fiskeavgiften fastställas till 50 000 kr. Den bör i första hand användas för åtgärder i Lökebergs Kiles vattenområde, t.ex. i form av återplantering av ålgräs.

Arbets tid och verkställighet

Med hänsyn till de skäl föreningen anfört om etappvis utbyggnad och att den i ansökan uppgett att muddringen avses att utföras som första åtgärd och under en sammanhängande period inom fem år bedömer domstolen att en arbetstid på tio år för vattenverksamheten kan vara skälig.

Då tillstånd till muddring, som är en irreversibel åtgärd i ett grundområde, ges i denna dom bör inte tillståndet få tas i anspråk förrän domen vunnit laga kraft. Verkställighetsförordnande enligt sökandens yrkande ska därför inte medges.

Ersättning för rättegångskostnader

Länsstyrelsen har yrkat på ersättning rättegångskostnader med 32 000 kr för arbete. Yrkandet avser ersättning för genomläsning av handlingar och yttrande i ärendet med 30 timmar och ytterligare 10 timmar för deltagande vid huvudförhandlingen, dvs. 40 timmar x 800 kr.

Sökanden har anfört att ersättningen är något i överkant i jämförelse med andra projekt och har vitsordat en ersättning för 15 timmars arbete.

Enligt domstolens uppfattning får länsstyrelsens arbete med ansökan anses ha krävt något mer arbete än ett ärende av denna art normalt kräver. Domstolen anser därför att en ersättning för rättegångskostnaderna avseende vattenverksamheten skäligen kan bestämmas till 24 000 kr.

Övrigt

Vad som i övrigt framgår av domslutet anser domstolen inte kräver någon närmare motivering.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 5 (DV 425)

Överklagande senast den 30 september 2016.

Susanne Mörkås

Nils-Göran Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Nils-Göran Nilsson samt de särskilda ledamöterna Bo Essvik och Caj Rooslund.

Muddring

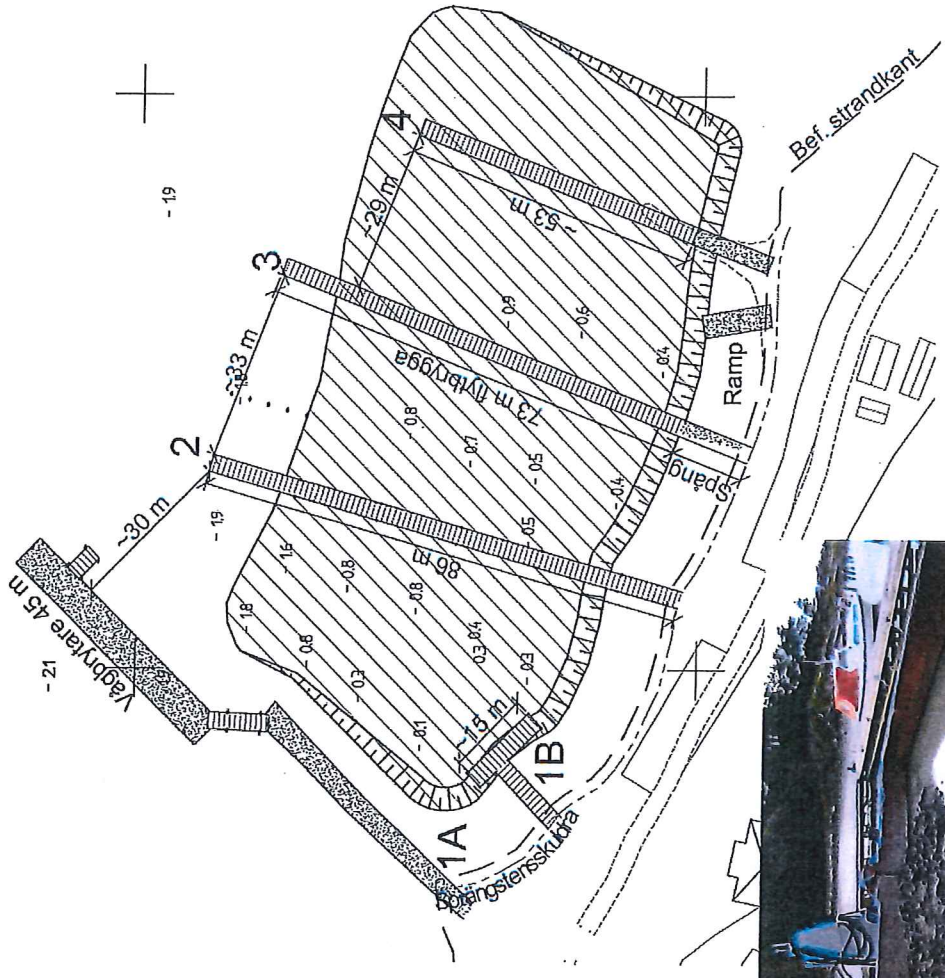
- Muddring inom en yta motsvarande ca 8 000 m²
- Teoretisk volym ca 5 000 m³

Arbetsmetodik

- Allt annat än mindre enskoveverk är inte realistiskt att använda för så liten muddring med så litet bottendjup.
- Grävuddring med mindre enskoveverk som lägger upp muddermassorna i bottenförmående prämar (ca 100 m³) som sedan bogseras ut till tippningsplats.
- Muddring sker med en front in mot land

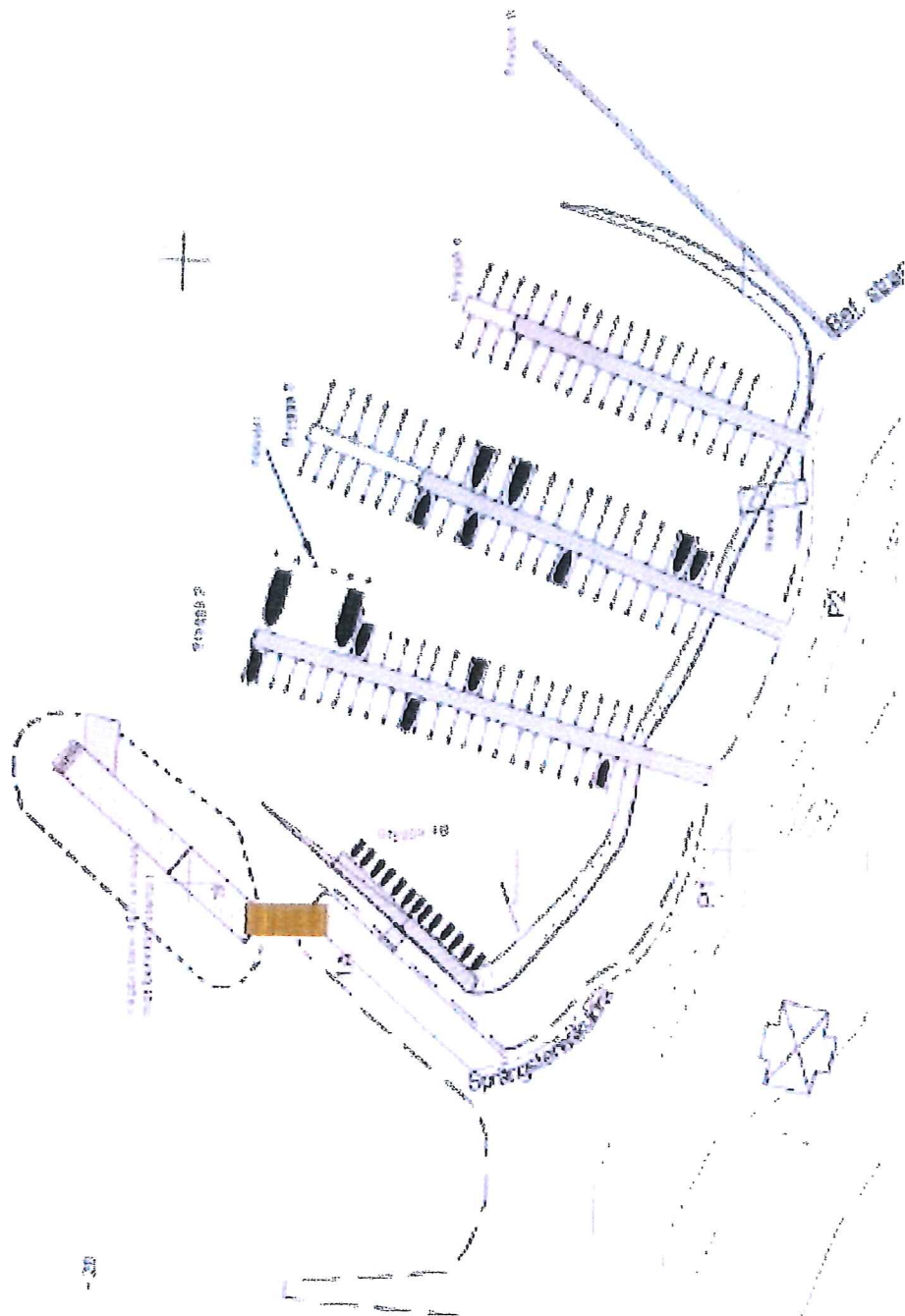

GENDIATUR, QUE RELIUNT EXPLARO, UT ASINCTIS DE VOLLACCAB ISUNT ET EOS QUATIANDANI DELLECU LLUPTIIST

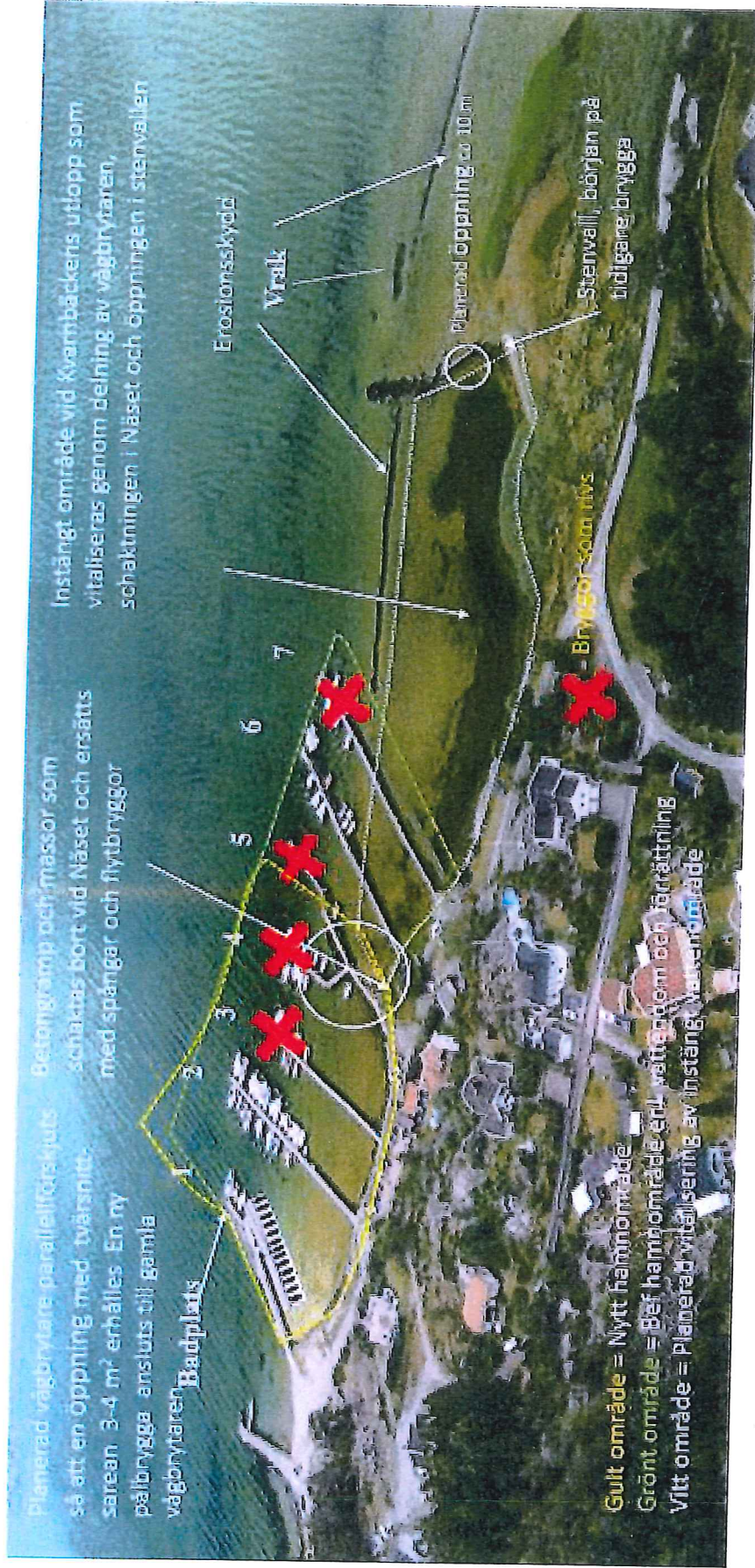
Hamn-utformning enligt reviderad ansökan

2/3

GENDIATUR, QUE RELIUNT EXPLABO. UT ASINCTIS
DE VOLCACAB IISUNT ET EOS QUATIANDANI
DELLECU LLUPTIIST

Övriga föreslagna åtgärder

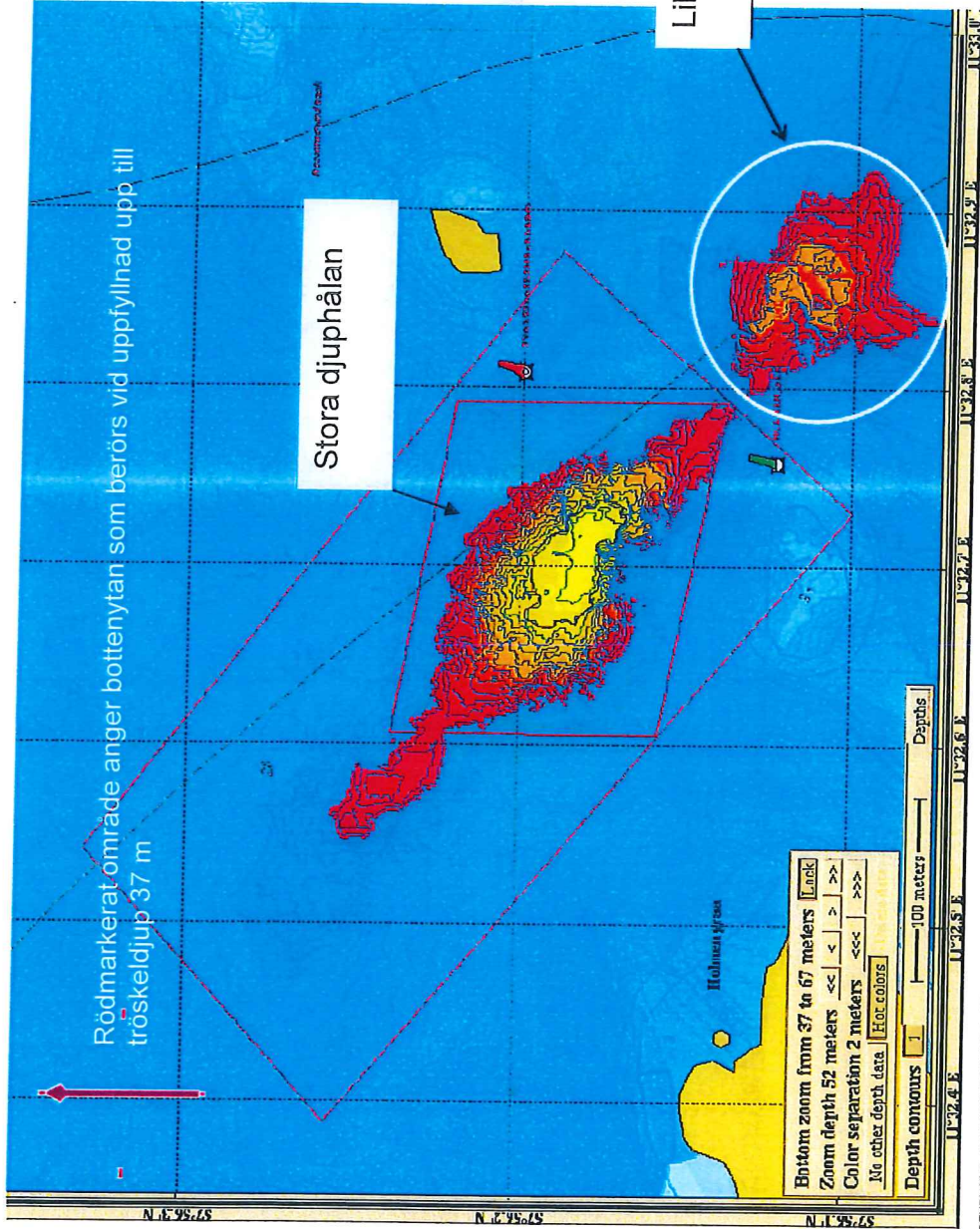

Instängt område vid Kvarnbäckens utlopp som vitaliseras genom delning av vägbrytaren, schaktningen i Näset och öppningen i stenväggen

Betongramp och massor som skaktas bort vid Näset och ersätts med spånar och flytbryggor

Muddertippningsplats – Stora djuphålan

Holmen Grå

- Vattendjup i hålan ca 49 m, area 2 200 m².
- 5 000 m³ innebär teoretiskt en höjning av bottenivån från 49 till 47 m vattendjup

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.